

Liceul Tehnologic "Ferdinand I" Râmnicu Vâlcea

Aleea Teilor, Nr. 1, Râmnicu Vâlcea

Revista Simpozionului județean "Egalitate și valori"

Revistă de specialitate

Numărul 1

Râmnicu Vâlcea, 2026

ISSN (online) în curs de obținere

Editor: Liceul Tehnologic "Ferdinand I" Râmnicu Vâlcea

Publicație anuală, online: www.gsferdinand.ro

Contact: secretariatferdinand@yahoo.com

Adresa: Aleea Teilor, Nr. 1, Râmnicu Vâlcea

Locul apariției: Râmnicu Vâlcea

Frecvența: anuală

Revista de specialitate “Egalitate și valori”

Coordonatori: prof. Lalu Mihaela Victoria, prof. Ochia Mădălina Camelia,
prof. Ochia Florin, prof. Lalu Jany

Liceul Tehnologic ”Ferdinand I” Râmnicu Vâlcea

ISSN

COLECTIVUL DE REDACȚIE

Prof. Lalu Mihaela Victoria

Prof. Ochia Mădălina Camelia

Prof. Ochia Florin Cristian

Prof. Mărgărita Antoanela

Prof. Preoteasa Ana Maria

Prof. Moscalu Carmen Cosmina

Prof. Damu Dragoș

Prof. Lalu Jany

Prof. Iliescu Raluca

Prof. Honcu Rodica

Responsabilitatea privind informațiile prezentate în articole revine autorilor acestora.

CUPRINS

Rolul Geografiei în formarea cetățeanului responsabil	4
Prof. Diaconu Iulia, Inspector școlar de specialitate Geografie-Biologie, ISJ Vâlcea	4
Omul creator de valori, libertate, autenticitate și responsabilitate existențială	8
Prof. Drăghici Florinela, Școala Gimnazială "Nicolae Bălcescu", Sat Rotărăști	8
Egalitatea morală în fața destinului: între inegalitate socială și valoarea umană.....	11
Prof. Drăghici Florinela-Elena, Școala Gimnazială „Nicolae Bălcescu”, Sat Rotărăști, Com. Nicolae Bălcescu.....	11
Învățarea autonomă prin studiu și lectură.....	13
Prof. Duțu Mihaela, Liceul Tehnologic „Ferdinand I” din Rm. Vâlcea	13
Egalitatea de șanse în sistemul educațional românesc	16
Prof. Grecu Cristian Gheorghe, Școala Gimnazială „Nicolae Bălcescu”, Sat Rotărăști, Com. Nicolae Bălcescu, jud. Vâlcea	16
Egalitatea de șanse: un drept universal sau o idealizare?	19
Prof. Ing. Honcu Rodica, Liceul Tehnologic "Ferdinand I", Rm. Vâlcea	19
Egalitate și valori	20
Prof. Ing. Honcu Rodica, Liceul Tehnologic "Ferdinand I", Rm. Vâlcea	20
Dreptul la educație: fundamentul unei societăți democratice și echitabile	22
Prof. Lalu Jany, Colegiul Național "Mircea cel Bătrân", Rm.Vâlcea	22
Instruirea diferențiată – cheia unei educații echitabile și eficiente	24
Prof. Lalu Jany, Colegiul Național "Mircea cel Bătrân", Rm.Vâlcea	24
Educația incluzivă – fundamentul unei școli pentru toți	26
Prof. Lalu Mihaela Victoria, Liceul Tehnologic "Ferdinand I", Rm.Vâlcea.....	26
Teoria inteligențelor multiple – O abordare holistică a învățării.....	28
Prof. Lalu Mihaela Victoria, Liceul Tehnologic "Ferdinand I", Rm. Vâlcea.....	28
Alimentația și stările emoționale	30
Prof. Mărgărita Antoanela, Școala Gimnazială „Anton Pann”, Rm. Vâlcea	30
Egalitatea ca valoare. Literatura română și formarea conștiinței axiologice a adolescentului	31
Prof. Moscalu Cosmina, Liceul Tehnologic "Ferdinand I", Rm. Vâlcea	31
Valori care ne unesc – educație fără bariere pentru elevii cu CES	35
Prof. Ochia Florin Cristian, Colegiul Național de Informatică "Matei Basarab", Rm. Vâlcea	35
Cadrul didactic – manager al clasei de elevi	37
Prof. Ochia Florin Cristian, Colegiul Național de Informatică "Matei Basarab", Rm. Vâlcea	37
Incluziune și demnitate – valori esențiale pentru elevii cu CES	39
Prof. Ochia Mădălina Camelia, Colegiul Național "Mircea cel Bătrân", Rm. Vâlcea.....	39
Învățarea interactivă, strategie eficientă de integrare a elevului cu CES	41
Prof. Ochia Mădălina Camelia, Colegiul Național "Mircea cel Bătrân", Rm. Vâlcea	41

Egalitatea ca valoare. Literatura română și formarea conștiinței axiologice a adolescentului	43
Prof. Moscalu Cosmina, Liceul Tehnologic "Ferdinand I", Rm. Vâlcea	43
Impactul proiectelor educative extracurriculare în dezvoltarea personalității elevilor	47
Pleșa Andreea, Liceul Tehnologic "Ferdinand I", Rm. Vâlcea	47
Impactul proiectelor educative extracurriculare în dezvoltarea personalității elevilor: exemple de bune practici	49
Prof. Popescu Florina, Școala Gimnazială Nicolae Bălcescu, sat Rotărăști.....	49
Mai dăinuiește literatura printre generațiile actuale de elevi?	51
Prof. Preoteasa Ana-Maria, Liceul Tehnologic "Ferdinand I", Rm. Vâlcea	51
"Scriitorul ascuns"	56
Prof. Preoteasa Ana Maria, Liceul Tehnologic „Ferdinand I”, Râmnicu Vâlcea	56

Rolul Geografiei în formarea cetățeanului responsabil

Prof. Diaconu Iulia, Inspector școlar de specialitate Geografie-Biologie, ISJ Vâlcea

Egalitatea reprezintă o valoare fundamentală a societății contemporane, însă aceasta nu poate fi analizată exclusiv din perspectiva relațiilor dintre indivizi. Spațiul geografic este caracterizat, la rândul său, de diferențe semnificative: accesul la educație, sănătate, infrastructură, locuri de muncă și servicii publice variază de la o regiune la alta, de la mediul urban la cel rural și de la centrele dezvoltate la zonele periferice. În acest context, geografia oferă elevilor instrumentele necesare pentru înțelegerea acestor disparități și pentru identificarea unor soluții orientate spre dezvoltare echilibrată și durabilă. Lucrarea evidențiază rolul profesorului de geografie în formarea unei perspective spațiale asupra egalității și în dezvoltarea unor valori precum responsabilitatea, solidaritatea, respectul față de natură și implicarea civică.

Geografia – știința diferențelor și a interdependențelor

Geografia este, prin natura sa, o disciplină a diversității. Ea studiază diferențele dintre spații, regiuni, populații și teritorii, dar și relațiile care se stabilesc între acestea. Pe harta lumii întâlnim regiuni puternic dezvoltate și regiuni vulnerabile, metropole și sate izolate, teritorii cu resurse bogate și teritorii care se confruntă cu lipsa acestora. Aceste diferențe nu reprezintă doar realități statistice. Ele influențează direct calitatea vieții oamenilor. Din această perspectivă, geografia poate contribui la înțelegerea unei dimensiuni mai puțin discutate a egalității: echitatea teritorială. Egalitatea teritorială nu presupune ca toate regiunile să fie identice. Nu toate teritoriile dispun de aceleași resurse naturale, aceeași poziție geografică sau același potențial economic. Ea presupune însă ca oamenii, indiferent de locul în care trăiesc, să beneficieze de șanse reale de dezvoltare și de acces la servicii esențiale. Această perspectivă poate transforma ora de geografie într-un spațiu al înțelegerii problemelor reale ale societății.

De ce locul în care ne naștem contează?

Un copil nu își alege locul în care se naște. El nu poate decide dacă va crește într-un mare oraș, într-un sat de munte, într-o regiune industrială sau într-o comunitate izolată. Cu toate acestea, spațiul în care trăiește îi poate influența accesul la educație, sănătate, transport, internet, cultură și oportunități profesionale. Această realitate oferă profesorului de geografie un punct de plecare pentru o întrebare esențială: În ce măsură locul poate influența șansele individului?

Analiza hărților tematice, a indicatorilor demografici și economici sau a distribuției infrastructurii îi permite elevului să observe că dezvoltarea nu este uniformă. În România, de exemplu, există diferențe între marile centre urbane și numeroase comunități rurale în ceea ce privește infrastructura, accesul la servicii și oportunitățile economice. Elevul poate înțelege astfel că

o hartă nu reprezintă doar munți, râuri, orașe și frontiere. Harta poate deveni o reprezentare a șanselor și vulnerabilităților unei societăți.

Geografia și educația pentru dezvoltare durabilă

Problematica egalității este strâns legată de dezvoltarea durabilă. Resursele naturale ale planetei nu sunt infinite, iar modul în care acestea sunt utilizate influențează atât prezentul, cât și viitorul. Apa, solul, pădurile, resursele energetice și biodiversitatea trebuie gestionate astfel încât generațiile actuale să își satisfacă nevoile fără a compromite posibilitatea generațiilor viitoare de a face același lucru. De aici rezultă o importantă dimensiune morală a geografiei: Ce drept avem să consumăm astăzi dacă prin consumul nostru diminuăm șansele celor de mâine? Această întrebare îi ajută pe elevi să înțeleagă faptul că dezvoltarea economică nu poate fi separată de responsabilitatea față de mediu. Studiarea fenomenelor precum defrișarea, deșertificarea, poluarea apelor, schimbările climatice sau urbanizarea excesivă poate fi transformată într-un exercițiu de reflecție asupra valorilor.

Elevul nu mai învață doar unde se produce un fenomen, ci începe să se întrebe:

- De ce apare?
- Cine este afectat?
- Cine beneficiază?
- Ce consecințe are?
- Ce soluții pot fi găsite?

În acest fel, cunoașterea geografică se transformă în gândire critică și responsabilitate civică.

Harta – instrument de cunoaștere și de înțelegere a inegalităților

Una dintre cele mai importante competențe pe care le poate dezvolta geografia este capacitatea de a interpreta spațiul. Harta tematică permite vizualizarea unor fenomene care ar fi dificil de înțeles doar prin intermediul cifrelor. Distribuția populației, densitatea rețelei de transport, accesul la servicii medicale, nivelul dezvoltării economice sau vulnerabilitatea la riscuri naturale pot fi reprezentate cartografic. Prin compararea hărților, elevul descoperă relații și contraste. De exemplu, poate observa că regiunile cu infrastructură de transport mai bine dezvoltată tind să fie mai bine conectate la piețe și centre economice. Poate analiza relația dintre accesibilitate și dezvoltare sau dintre declinul demografic și reducerea serviciilor locale. Astfel, harta devine un instrument al gândirii, nu doar un suport ilustrativ. Ea îi permite elevului să înțeleagă faptul că spațiul este rezultatul interacțiunii dintre natură și societate.

Ora de geografie – spațiu pentru educația valorilor

Profesorul de geografie poate utiliza exemple concrete pentru a forma valori și atitudini. Studiarea migrației poate conduce la discuții despre toleranță și respect față de oameni care aleg sau sunt nevoiți să își schimbe locul de trai. Analiza fenomenelor demografice poate deschide discuții

despre îmbătrânirea populației, depopularea satelor și solidaritatea dintre generații. Studiarea hazardelor naturale poate evidenția importanța responsabilității comunitare și a cooperării. Problemele de mediu pot dezvolta respectul față de natură și comportamente responsabile. Turismul poate fi analizat nu doar ca activitate economică, ci și prin prisma relației dintre comunitățile locale, patrimoniul cultural și protejarea resurselor. În toate aceste situații, geografia oferă contexte reale pentru educația axiologică.

De la „eu” la „noi”

Una dintre marile provocări ale educației contemporane este depășirea individualismului excesiv. Geografia demonstrează permanent că oamenii sunt interdependenți. O decizie luată într-un teritoriu poate produce efecte la sute sau mii de kilometri distanță. Poluarea unui râu afectează comunitățile aflate în aval. Defrișarea poate modifica regimul hidrologic. Schimbările climatice depășesc granițele statelor. Migrația transformă atât comunitățile de origine, cât și pe cele de destinație. Prin urmare, problemele geografice sunt adesea probleme comune. Această perspectivă îi poate ajuta pe elevi să înțeleagă că responsabilitatea nu se limitează la propriul spațiu de viață. „Locul meu” face parte dintr-un sistem mai larg: comunitate, regiune, țară, continent, planetă. Formarea acestei conștiințe spațiale este una dintre contribuțiile majore ale educației geografice.

Geografia locală – de la cunoaștere la implicare

Un rol deosebit îl poate avea utilizarea geografiei locale. Elevii pot analiza propriul oraș sau propria comună din perspectiva:

- spațiilor verzi;
- infrastructurii;
- transportului;
- resurselor turistice;
- problemelor de mediu;
- evoluției populației;
- patrimoniului natural și cultural.

O astfel de abordare îi apropie pe elevi de realitatea în care trăiesc.

Mai mult decât atât, cercetarea locală poate deveni un exercițiu de participare civică. Elevul poate observa o problemă, poate colecta date, poate formula ipoteze și poate propune soluții. În acest fel, geografia nu mai este percepută ca o disciplină în care elevul trebuie doar să „știe unde se află ceva”, ci ca un instrument prin care poate înțelege și transforma spațiul în care trăiește.

Profesorul de geografie – formator al cetățeanului responsabil

Profesorul de geografie are o poziție privilegiată în formarea cetățeanului responsabil deoarece disciplina sa pune permanent în relație omul, societatea și mediul. Prin intermediul geografiei, elevul poate învăța că dezvoltarea economică trebuie echilibrată prin protejarea

mediului, că diferențele teritoriale trebuie înțelese înainte de a fi judecate și că problemele unei comunități trebuie analizate din perspective multiple. Profesorul nu oferă întotdeauna răspunsul final. Mai important este să îl învețe pe elev să pună întrebările potrivite.

De ce este o regiune mai dezvoltată decât alta?

De ce pleacă oamenii din anumite localități?

De ce unele comunități sunt mai vulnerabile la dezastre?

Cine beneficiază de resursele unui teritoriu?

Cum poate fi protejat un peisaj fără a bloca dezvoltarea economică?

Astfel de întrebări formează nu doar competențe geografice, ci și conștiință civică.

Concluzii

Geografia este mai mult decât știința spațiului. Este știința relațiilor dintre oameni, teritorii și mediu. Prin studiul diferențelor regionale, al accesului la resurse, al mobilității populației, al problemelor de mediu și al dezvoltării teritoriale, elevul poate înțelege că egalitatea nu înseamnă uniformitate. Teritoriile nu sunt egale prin resurse, poziție sau potențial, dar oamenii trebuie să aibă șanse echitabile la o viață demnă și la dezvoltare. În același timp, dezvoltarea nu poate fi considerată un scop în sine. Ea trebuie să fie însoțită de responsabilitate față de natură și față de generațiile viitoare. Profesorul de geografie poate contribui la această formare printr-o educație care îi ajută pe elevi să observe, să compare, să analizeze, să argumenteze și să propună soluții. În fond, a cunoaște un teritoriu înseamnă mai mult decât a-l localiza pe hartă. Înseamnă a înțelege oamenii care îl locuiesc, resursele de care dispun, problemele cu care se confruntă și responsabilitatea pe care o avem față de viitorul aceluia spațiu. Iar una dintre cele mai importante lecții pe care geografia le poate oferi este aceea că nu trăim doar într-un loc, ci într-o rețea de relații care ne leagă unii de ceilalți și pe toți de planeta pe care o locuim.

Bibliografie

1. Cocean, Pompei, Geografie regională, Cluj-Napoca, Editura Presa Universitară Clujeană, 2005.
2. Cocean, Pompei, Geografie culturală, Cluj-Napoca, Editura Presa Universitară Clujeană, 2009.
3. Ianoș, Ioan, Geografia și dezvoltarea regională, București, Editura Academiei Române, 2000.
4. Ianoș, Ioan, Sisteme teritoriale. O abordare geografică, București, Editura Tehnică, 2000.
5. Neguț, Silviu, Geopolitica, București, Editura Meteor Press, 2006.
6. Posea, Grigore, Geomorfologia României. Relief, procese, evoluție, regionale, București, Editura Fundației România de Măine, 2005.

Omul creator de valori, libertate, autenticitate și responsabilitate existențială

Prof. Drăghici Florinela, Școala Gimnazială "Nicolae Bălcescu", Sat Rotărăști

„Omul care creează valori este ca un agricultor priceput, semănând semințe ale gândirii și muncii sale și adunând recolte bogate de inspirație și progres”

„Omul este o ființă ce are nevoi, întrucât aparține lumii sensibile și în această privință rațiunea lui are desigur, din partea sensibilității, o sarcină pe care nu o poate respinge: sarcina de a se îngriji de interesele ei și de a-și face maxime practice cu privire la fericirea din această viață și, pe cât de posibil, cu privire la fericirea unei vieți viitoare” [7, p.150].

Omul este adesea descris ca fiind un „creator de valori” în cadrul filosofiei existențiale, o perspectivă care se concentrează asupra individului și asupra rolului său în definirea semnificației și a direcției vieții sale. În acest eseu, vom explora conceptele cheie ale omului ca ființă creatoare de valori, libertate, autenticitate și responsabilitate existențială.

În filosofia existențială, omul este văzut ca un agent activ care dă sens vieții prin alegeri și acțiuni. El este responsabil de crearea și definirea valorilor sale personale. Aceste valori pot varia de la ceea ce consideră bun și moral, la ceea ce îi oferă sens existenței sale. Într-o lume fără sens intrinsec, omul este cel care atribuie semnificație propriei sale vieți prin valorile pe care le adoptă și le urmează.

„Omul creează valori ce stabilizează culturi, chiar și temporar, până când aceste valori sunt înlocuite cu un alt set ce permite avântul unei noi culturi umane” [2, p. 68].

Omul, prin natura sa, este o ființă creatoare de valori. De-a lungul istoriei, a generat idei, obiecte și concepte care au avut un impact profund asupra societății și asupra sa însuși. Acesta este motorul progresului, schimbării și evoluției umane. Astfel, omul poate fi considerat un creator de valori în toate aspectele vieții sale.

Marin C. Călin afirma „Când se spune că filosofia, religia și eticile sociale sunt, toate, construite pe o antologie a valorilor greșită, înseamnă că toate au o concepție eronată asupra sursei valorilor pe baza cărora intenționez să trăiesc. Toate aceste programe pleacă de la ipoteza că omul este o consecință a lumii și nu un antecedent al ei. Crezând acest lucru, ele susțin, destul de logic, că omul, în calitate de consecvent, trebuie să-și găsească valorile în cea a cărei consecință este în lume. Toate aceste programe încep prin a căuta valorile umane în lume, în loc să le caute în om” [5, p. 143]. Deci, opinia mea este că această afirmație subliniază importanța introspecției și auto – cunoașterii în dezvoltarea umană și în definirea valorilor personale și morale.

Unul din cele mai evidente domenii în care omul creează valori este arte. Artiștii în diverse forme de expresie artistică, de la pictori și sculptori până la scriitori și muzicieni, au produs opere care au provocat emoții și au deschis noi perspective asupra vieții și a lumii înconjurătoare. Operele de artă nu numai că au valoarea estetică, ci și culturală și socială. Ele reflectă valori, aspirații și viziuni ale societății la momentul în care au fost create.

În domeniul științei și tehnologiei, omul creează valori prin dezvoltare de teorii și invenții care transformă societatea. De la descoperirile lui Galileo și Newton, care au revoluționat fizica, până la inovațiile din domeniul tehnologiei informației și comunicațiilor, oamenii au generat valori care au schimbat modul în care trăim, lucrăm și interacționăm cu lumea.

Valeriu Capcelea afirma că „omul este singura ființă care instituie în lume sensul și valoarea” [4, p. 299].

În sfera moralității și eticii, omul creează valori prin dezvoltarea unor sisteme de valori și coduri de conduită care ne ghidează comportamentul. Aceste valori ne ajută să stabilim ce este bine și ce este rău, să luăm decizii etice și să trăim într-o societate armonioasă. De exemplu, concepte precum drepturile omului și justiția sunt rezultatul creării de valori umane care au fost adoptate pe scară largă la nivel global.

Oamenii creează, de asemenea, valori în relațiile interpersonale. Prin iubire, empatie, respect reciproc și colaborare, omul contribuie la construirea relațiilor semnificative și la formarea legăturilor sociale solide. Aceste valori personale și sociale contribuie la bunăstarea societății și la sensul pe care îl găsim în relațiile cu ceilalți.

Cu toate acestea, este important să cunoaștem că omul poate crea valori pozitive, dar și negative. Valori precum ura, violența și distrugerea mediului înconjurător pot avea un impact dăunător asupra societății și a planetei. Prin urmare, este responsabilitatea fiecărui om să fie conștient de puterea lui de a crea valori și să se străduie să contribuie la binele comun și la armonia lumii în care trăim.

Libertatea este unul dintre pilonii filosofiei existențiale. Omul este considerat liber să aleagă și să acționeze, chiar dacă această libertate vine cu o responsabilitate imensă. El nu este determinat de factori externi sau de destin, ci are capacitatea de a-și crea propriul drum în viață. Cu această libertate vine și anxietatea existențială, deoarece omul trebuie să facă alegeri cu privire la direcția și sensul vieții sale.

Marin Călin, în cartea sa „Filosofia educației. Antologie” afirma „Libertatea este absolută pentru că este existențială. Și această libertate este libertatea de a stabili scopuri. Ea este absolută pentru că nu există limite ale libertății” [5, p. 148].

Conceptul de autenticitate este central în filosofia existențială. El se referă la faptul că omul ar trebui să fie el însuși, să trăiască în conformitate cu valorile și credințele sale personale, în loc să încerce să se conformeze normelor și așteptărilor sociale. Autenticitatea implică asumarea responsabilității pentru alegerile proprii și trăirea unei vieți autentice, în ciuda presiunilor sociale sau a dorinței de a se potrivi în tiparele prestabilite.

„Și cine este autentic? Individul al cărui exemplu este, poate, peste puterile celor mai mulți dintre noi: individul care este liber și care știe acest lucru, care știe că fiecare faptă și vorbă este o alegere și, deci, un act de creație a valorilor și, în fine și poate, în mod decisiv, cel care știe că el este autorul propriei sale vieți” [5, p. 147]. Când oamenii trăiesc în concordanță cu propriile lor valori, se simt mai fericiți și mai împliniți. Oamenii pot decide ce este corect și etic în funcțiile de propriile convingeri și principii morale.

Responsabilitatea existențială este în strânsă legătură cu conceptul de libertate. „În limbaj filosofic, existența înseamnă faptul de „a fi”, de a avea o realitate obiectivă, independent de conștiința celui care gândește sau percepe această realitate” [3, p. 47].

Deoarece omul este liber să aleagă, el este, de asemenea, responsabil pentru consecințele acțiunilor sale. Această responsabilitate nu este doar față de societate sau față de alții, ci și față de el însuși. El este responsabil de a-și crea propriul sens și stil al vieții și de a trăi în conformitate cu valorile pe care le adoptă. Luând în considerație afirmația „Stilul de viață se referă la activitățile din viața persoanei sau grupului” [1, p. 42], deducem necesitatea individului de a lua în considerație că poartă răspundere pentru acțiunile sale atât față de comunitatea, cât și față de persoana sa. Orice acțiune întreprinsă nu trebuie să perturbe liniștea și viața celor din jur.

În concluzie, filosofia existențială pune în centrul său individul ca ființă creatoare de valori, liberă să aleagă și să acționeze, responsabilă pentru autenticitatea sa și pentru direcția pe care o ia în viață. Deci, omul este, în esență, un creator de valori în toate aspectele vieții sale. Cu creativitatea, gândirea critică și responsabilitatea sa, omul are puterea de a modela lumea și de a aduce schimbări pozitive. Este datoria societății, a tuturor oamenilor, să recunoască această putere și să acționeze în mod conștient pentru a crea valori care să îmbunătățească viețile lor și ale celor din jurul lor. Cuznețov Larisa susține că „Orice valoare, ca potrivire între o structură subiectivă și una obiectivă, produce o satisfacție sufletească de diferită intensitate. Dacă această trăire poate înlocui o neplăcere, ea devine un scop, un stimulent al acțiunii” [6, p. 100]. Aceste concepte ne amintesc că omul nu

este doar un spectator pasiv în viața sa, ci un participant activ care contribuie la crearea semnificației și valorii în propria sa existență.

În general, crearea valorilor de către om este un proces profund și complex, care poate contribui la dezvoltarea personală și morală a individului, dar trebuie realizată cu conștientă și responsabilitate pentru a evita excesele și tendințele egoiste.

Bibliografie

[1] CĂLIN, M. Filosofia educației. Antologie. București: Aramis, 2001. 155 p. ISBN 9789738066748.

[2] CUZNEȚOV, L., Filosofia și axiologia educației. Suport de curs. Chișinău: UPS „Ion Creangă”, 2017. 121 p. ISBN 978-9975-46-322-5

[3] KANT, Immanuel. Critica rațiunii practice, Editura Științifică, 1972, București.

Egalitatea morală în fața destinului: între inegalitate socială și valoarea umană

Prof. Drăghici Florinela-Elena, Școala Gimnazială „Nicolae Bălcescu”, Sat Rotărăști, Com. Nicolae Bălcescu

Literatura română a reflectat constant realitățile sociale și morale ale societății, punând în lumină relația dintre individ și destin. De multe ori, scriitorii au evidențiat contrastul dintre inegalitățile sociale existente în lume și egalitatea morală a oamenilor în fața marilor încercări ale vieții. Chiar dacă societatea îi diferențiază pe oameni prin statut, avere sau poziție socială, literatura sugerează că adevărata valoare a unui individ se dezvăluie în momentele decisive ale existenței, atunci când caracterul și conștiința morală devin esențiale.

În numeroase opere ale literaturii române, personajele provin din medii sociale diferite, însă sunt unite prin experiența comună a destinului. Inegalitatea socială este adesea prezentată ca o realitate dură, care generează conflicte, nedreptăți și suferință. Personajele din clasele inferioare sunt nevoite să lupte pentru supraviețuire, să îndure lipsuri și să facă față unor condiții dificile. Cu toate acestea, tocmai aceste situații scot la iveală forța morală și demnitatea lor. Literatura sugerează astfel că valoarea unui om nu este determinată de poziția sa socială, ci de felul în care își asumă responsabilitățile, de modul în care reacționează în fața dificultăților și de capacitatea de a rămâne fidel unor principii morale.

Pe de altă parte, operele literare arată că nici privilegiul social nu garantează superioritatea morală. Personajele aflate într-o poziție socială avantajoasă pot fi adesea confruntate cu propriile slăbiciuni, cu dileme morale sau cu consecințele deciziilor lor. În fața destinului, diferențele sociale

își pierd adesea importanța, deoarece fiecare individ este pus în situația de a face alegeri care îi definesc caracterul. Astfel, literatura subliniază faptul că toți oamenii sunt, în esență, egali din punct de vedere moral, fiind supuși acelorași legi ale vieții și acelorași provocări existențiale.

Un alt aspect important evidențiat în literatura română este ideea că suferința și încercările vieții pot revela adevărata valoare umană. În fața dificultăților, oamenii își descoperă limitele, dar și puterea interioară. Personajele care reușesc să își păstreze demnitatea, să rămână cinstite sau să manifeste compasiune față de ceilalți demonstrează că adevărata valoare a unui om se află în interiorul său, nu în condiția materială. Prin astfel de exemple, literatura devine un instrument de reflecție morală, invitând cititorii să mediteze asupra sensului valorilor umane.

De asemenea, literatura română are un rol formator, deoarece contribuie la dezvoltarea conștiinței sociale și morale a cititorilor. Prin prezentarea unor situații de viață complexe și a unor personaje aflate în conflict cu societatea sau cu propriul destin, operele literare stimulează empatia și înțelegerea față de ceilalți. Cititorul este încurajat să privească dincolo de aparențe și să recunoască demnitatea și valoarea fiecărei persoane.

Un exemplu clasic în acest sens este romanul „Ion” de Liviu Rebreanu. Personajul principal, Ion, trăiește sub povara sărăciei și a inegalității sociale. Dorința lui de a-și depăși condiția materială îl determină să acționeze adesea egoist, însă suferința și alegerile morale ale altor personaje, cum ar fi Ana, arată că demnitatea și valoarea umană nu depind de avere, ci de integritate și responsabilitate.

În nuvela „Moara cu noroc” de Ioan Slavici, personajele sunt plasate în fața unei tentații morale și a unui destin implacabil. Ghiță, inițial un om cinstit și harnic, cedează lăcomiei și pierderii valorilor morale, demonstrând că statutul sau munca cinstită nu garantează protecția împotriva destinului. În schimb, alte personaje, ca Lică Sămădăul, arată consecințele imorale ale acțiunilor, accentuând ideea că egalitatea morală se manifestă în fața destinului, indiferent de rang.

O altă perspectivă este oferită de romanul „Moromeții” de Marin Preda, unde viața țăranilor din satul Ilfov scoate în evidență diferențele sociale și economice, dar și egalitatea în fața sorții și a greutăților vieții. Personajul Ilie Moromete se confruntă cu schimbările sociale și cu conflicte familiale, dar rămâne un simbol al valorilor morale, al demnității și al responsabilității față de familie și comunitate.

Aceste exemple arată că literatura română subliniază faptul că, dincolo de inegalitățile sociale, valoarea unui om este dată de caracter, de capacitatea de a face alegeri morale și de modul în care își asumă propria viață. Suferința, încercările și greutățile devin un criteriu prin care se manifestă adevărata egalitate morală.

În concluzie, literatura română evidențiază în mod profund ideea că, dincolo de inegalitățile sociale care există în lume, oamenii sunt egali în fața destinului și a valorilor morale. Statutul social

sau averea nu pot defini adevărata valoare a unui individ, deoarece aceasta se construiește prin caracter, prin alegeri morale și prin modul în care fiecare om își asumă propria viață. Astfel, literatura ne amintește că demnitatea umană este universală și că adevărata egalitate se regăsește în plan moral și spiritual.

Bibliografie

- 1.Liviu Rebreanu – Ion, Editura Minerva, București, 1920.
- 2.Ioan Slavici – Moara cu noroc, în volumul Nuvele, Editura Minerva, București, 1881.
- 3.Marin Preda – Moromeții, Editura Cartea Românească, București, 1955.
- 4.George Călinescu – Istoria literaturii române de la origini până în prezent, Editura Minerva, București, 1982.
- 5.Nicolae Manolescu – Istoria critică a literaturii române, Editura Paralela 45, Pitești, 2010.

Învățarea autonomă prin studiu și lectură

Prof. Duțu Mihaela, Liceul Tehnologic „Ferdinand I” din Rm. Vâlcea

Societatea modernă, cu multiplele ei provocări, necesită în mod deliberat abordarea unei noi paradigme a actului educațional centrat pe o învățare transformatoare menită să valorifice pe deplin competențele tuturor indivizilor. Astfel, după cum pe bună dreptate remarcă John Hattie¹, conștientizarea promovării unei învățări vizibile presupune luarea în considerare a tuturor actorilor educaționali prin crearea unor relații bazate pe motivație și încredere între aceștia. Doar că reciprocitatea acestor relații trebuie să conducă la o simbioză reală între o predare centrată pe profesor și una centrată pe elev, menită să genereze o pregătire pentru viață prin cunoaștere. Pentru ca toate acestea să capete contur, trebuie să se asigure în prealabil un climat optim pentru învățare clădit pe următorii piloni de rezistență: determinarea elevilor, părinților și profesorilor; credibilitatea școlilor și reputația profesorilor.

Referitor la reputația profesorilor, ca factor activ și dinamizator al învățării, aceasta trebuie să fie clădită pe elemente menite să definească și să confirme autoritatea intrinsecă: o bună stăpânire a materiei, o cultură generală solidă și un profil moral adecvat. Toate acestea trebuie să reverbereze în acel inefabil greu de măsurat, dar care se simte atunci când se manifestă în mod real atunci când reușește să insuflă o pasiune autentică pentru învățare.² Transmiterea și întreținerea deliberată a acestui ethos în sala de clasă trebuie realizată ținând cont de realitățile specifice fiecărui mediu de învățare în care se găsesc elevi diferiți care, la rândul lor, au motivații și interese diverse

¹John Hattie: „Învățarea vizibilă(ghid pentru profesori)”; Ed.Trei;București,2016;pag.16;

² Idem,op.cit,pag.46;

sau au parcurs stadii diferite pe parcursul evoluției lor. Odată ce au fost identificate aceste premise, dascălii, cei care ghidează și monitorizează întregul proces de învățare, trebuie să-i ajute pe elevi să progreseze, oferind fiecăruia șansa devenirii celei mai bune variante posibile.

Pe de altă parte, pentru a avea rezultatele scontate, resursele umane implicate trebuie să folosească și să se sprijine pe materialele educaționale potrivite, precum și pe tehnicile valorificării acestora. După cum se știe, trăim într-o epocă în care cunoștințele și informațiile sunt accesibile oricui, ele găsindu-se în manuale, cărți, tratate și reviste de specialitate și, nu în ultimul rând, pe internet. Ne aflăm astfel în fața unei realități deosebit de complexe, cu multe oportunități și provocări, iar profesorii trebuie să-i ghideze în mod responsabil pe elevi ajutându-i să învețe ce să caute, unde și cum să caute, adică să le valorizeze autonomia învățării.

De pildă, încă din primii ani de școală, materialul de bază folosit în actul de învățare este manualul³, acesta fiind recunoscut și acceptat de toți ca fiind o lucrare cu un scop didactic explicit ce include noțiunile de bază ale unei științe, unei arte sau ale unei îndeletniciri practice. Fiind un instrument de lucru destinat elevilor care, pentru a fi valorificat cu succes, trebuie conceput astfel încât să fie avute în vedere următoarele aspecte:

- a) se adresează unui grup precis de cititori delimitat pe criterii de vârstă;
- b) necesită folosirea unui limbaj accesibil;
- c) presupune evitarea deliberată a problemelor controversate;
- d) impune prezentarea după fiecare lecție a unui set de exerciții menit să consolideze cunoștințele însușite și să formeze deprinderi.

În aceste context, profesorul trebuie să-l sprijine pe elev în actul de învățare, făcând tot posibilul ca acesta să plece acasă cu lecția înțeleasă din clasă, adică să-i ușureze pe cât posibil studiul individual. Pentru aceasta, se impune o prezentare a materialului de învățare într-un mod cât mai coerent și unitar, avându-se în vedere următoarele premise:⁴

- a) identificarea ideilor ce trebuie asociate și apropierea uneia de cealaltă în timp și spațiu
- b) prezentarea materialului să fie realizată prin toate cele trei modalități cunoscute (verbal, vizual, multimedia);
- c) stimularea flexibilității cognitive a elevilor, făcând apel la mai multe puncte de vedere menite să creeze concepte, principii, proceduri, fapte, abilități.

Prin intermediul acestora se creează bazele retenției și transferului menite să confirme o abordare tridimensională a învățării:⁵

³ Ilie Rad: "Cum se scrie un text științific"; Ed. Polirom; București, 2023; pag. 83-85;

⁴ Hohn Hattie: op.cit.; pag. 207;

⁵ Beatrice Almășan (și colectiv): "Ghidul practic al profesorului online"; Ed. Universitară; București, 2022; pag. 98-112;

- a) abordarea cognitivă ce face referire la cunoștințe și semnificații, acestea fiind structurate pe nivelurile factual (înțelegere) și aplicativ;
- b) abordarea psihomotorie care vizează formarea abilităților și deprinderilor specifice domeniului studiat;
- c) abordarea afectivă care este centrată pe credințe și valori menite să genereze prin conștientizare diferențierea și integrarea atitudinilor adecvate.

Toate cele menționate anterior fiind asigurate, se impune o procesare continuă a învățării, iar elevii trebuie să fie în permanență conștientizați și stimulați să pună accent pe studiul individual care constă în efectuarea temelor, învățarea lecțiilor predate și valorificarea curiozității cognitive prin lectură. Încă de la cele mai fragede vârste, elevul trebuie să fie sprijinit în parcurgerea și integrarea nivelurilor specifice studiului și lecturii, acestea făcând referire la⁶

1) nivelul elementar al lecturii ce marchează trecerea de la analfabetism la alfabetizare bazală, presupunând recunoașterea în pagină a cuvintelor și propozițiilor;

- acest tip de lectură poate fi experimentat și mai târziu atunci când citim ceva într-o limbă străină pe care n-o cunoaștem foarte bine;

2) nivelul inspecțional se bazează pe o concentrare a lecturii într-un interval de timp, scopul fiind să obținem cât mai mult de la carte într-un timp dat, bazându-ne pe o răsfoire și prelecturare în mod sistematic;

3) nivelul lecturii analitice este cel care asigură cea mai bună și completă lecură posibilă, cititorul fiind capabil să pună cât mai multe întrebări cu privire la ceea ce efectiv citește, căpătând deprinderea unei lecturi active a cărei finalitate este înțelegerea;

4) nivelul lecturii sintopice este cel mai complex și mai sistematic dintre toate, cititorul fiind solicitat în cel mai înalt grad;

- presupune parcurgerea mai multor cărți, raportarea uneia la altele și apoi pe toate într-un subiect unic;

- acestea valorifică în cel mai înalt grad capacitatea de construire a unei analize asupra subiectului abordat care nu se regăsește în vreuna dintre cărțile studiate în prealabil.

Este de domeniul evidenței că pentru a putea transmite pe mai departe elevilor modul de parcurgere personalizată a tuturor acestor niveluri, profesorul însuși trebuie să fi atins acel nivel de maturitate intelectuală care să-i confirme calitatea de maestru în valorificarea lor. Ele sunt rodul unui studiu laborios și determinat pe tot parcursul vieții, iar competența este confirmată prin pregătirea inițială și continuă finalizată prin lucrări de licență, de disertație, de grad sau, de ce nu, în unele cazuri,

⁶ Mortineer J.Adler,Charles von Doren:"Cum se citește o carte";Ed.Paralela 45;București,2014;pag 25-28;

chiar teze de doctorat, piesele de consistență ale unui profesionalism autentic⁷. Toate acestea nu sunt altceva decât care trebuie șlefuit printr-o permanentă sete de cunoaștere menită să propage în rândul elevilor o schimbare benefică de comportament personal și social.

Bibliografie selectivă:

1. Adler, J. Mortiner, Doren von Charles: "Cum se citește o carte"; Ed.Paralela 45; București, 2014;
2. Almășan, Beatrice (și colectiv): "Ghidul practic al profesorului online"; Ed. Universitară; București, 2022;
3. Hattie, John: „Învățarea vizibilă (ghid practic pentru profesori)”; Ed.Trei; București, 2016;
4. Păun, Emil (coord): „Școala viitorului sau viitorul școlii?"; Ed.Polirom; București, 2022;
5. Rad, Ilie: "Cum se scrie un text științific"; Ed. Polirom; București, 2023.

Egalitatea de șanse în sistemul educațional românesc

Prof. Grecu Cristian Gheorghe, Școala Gimnazială „Nicolae Bălcescu”, Sat Rotărăști, Com.
Nicolae Bălcescu, jud. Vâlcea

Egalitatea de șanse reprezintă conceptul conform căruia toate ființele umane sunt libere să-și dezvolte capacitățile personale și să aleagă fără limitări impuse de roluri stricte. Egalitatea de șanse are la baza asigurarea participării depline a fiecărei persoane la viața economică și socială, fără deosebire de origine etnică, sex, religie, vârstă, dizabilități etc. Școala este leagănul copilăriei în care toate speranțele pot deveni realitate dacă cei care iau parte la activitățile de învățare, profesori și elevi, conștientizează diversitatea și complexitatea naturii umane și valorifică fiecare talent sau latură creativă dăruită de Dumnezeu. Școala românească se confruntă în ultimul timp cu diferite probleme, printre care se numără și școlarizarea copiilor defavorizați sau celor cu cerințe educative speciale. Egalitatea șanselor de instruire este teoretic garantată în aproape toate țările lumii, dar realizarea practică a acestui principiu generos continuă să rămână una din cauzele de importanță majoră ale reformelor. Conceptul de „egalitate” înseamnă astăzi ceva mai mult decât drepturile egale pe care democrații secolului trecut le revendicau cu entuziasm pentru toți cetățenii; ea înseamnă o egalitate reală a șanselor individuale de promovare socială, iar educația este instrumentul cel mai important în dezvoltare.

Egalitatea șanselor semnifică, în fapt, oferirea de opțiuni multiple pentru capacități și aptitudini diferite, „o educație pentru toți și pentru fiecare”, o educație deschisă pentru toate persoanele, indiferent de vârstă și condiții socio-economice, dar și o educație pentru fiecare, în funcție de nevoile sale specifice – evitându-se omogenizarea și încurajându-se diversitatea – care să creeze premisele egalității șanselor de acces în viața socială. Această opțiune a fost susținută de

⁷ Emil Păun(coord):Școala viitorului sau viitorul școlii?;Ed.polirom;bucurești,2022;pag.126

politicile de egalizare a șanselor care au avut ca obiective combaterea excluziunii și selecției exacerbate, formarea competențelor de bază pentru toți indivizii, educația de tip „a doua șansă” pentru cei care au părăsit sistemul educativ, integrarea educației formale cu educația non-formală și educația informală, astfel încât să se extindă situațiile de învățare.

În categoria copiilor defavorizați îi putem include pe cei proveniți din familii monoparentale sau orfani de ambii părinți, copiii ai căror părinți sunt șomeri, au grave probleme de sănătate sau un comportament imoral, copiii care locuiesc în zone izolate sau îndepărtate și a căror școlarizare depinde de existența unui mijloc de transport și copiii de etnie rromă care se integrează cu greutate în colectivul clasei de elevi.

Cea mai bună soluție pentru un sistem educativ care să răspundă nevoilor tuturor elevilor se dovedește a fi educația incluzivă, caracterizată prin următoarele principii: dreptul fiecărui elev la educație pe baza egalității șanselor; nici un elev nu poate fi exclus din educație sau supus discriminării pe motive de rasă, religie, culoare, etnie, sex, limbaj, dizabilități; școala se adaptează la nevoile elevilor; diferențele individuale între elevi constituie o sursă de bogăție și diversitate, și nu o problemă. Școala incluzivă are la bază un curriculum adaptat în raport cu nevoile copiilor.

Adaptarea curriculumului se poate realiza prin selectarea unor conținuturi din curriculumul general adresat copiilor normali, care pot fi însușite de copiii cu cerințe speciale; introducerea elevilor cu cerințe educative speciale într-o varietate de activități individuale, terapeutice, destinate recuperării acestora; folosirea unor metode și procedee didactice, a unor mijloace de învățământ intuitive, de natură să sprijine înțelegerea conținuturilor predate la clasă. Conceptul de cerințe educative speciale presupune necesitatea unei abordări diferențiate și specializate a educației copiilor în funcție de deficiențele pe care le prezintă. Tipurile de deficiențe întâlnite la elevii cu cerințe speciale sunt: deficiențe mintale, deficiențe de auz sau vedere, deficiențe fizice, psihomotorii, tulburări de limbaj, tulburări de comunicare și relaționare, tulburări de atenție și hiperactivitate – ADHD. Tot aici se înscriu și cazurile copiilor care eșuează la școală din diferite motive – copii instituționalizați, copii care provin din comunități etnice defavorizate etc. Aceștia au dreptul fundamental la educație, posedând caracteristici, interese, aptitudini și necesități de învățare proprii. De aceea proiectarea sistemelor educaționale și implementarea programelor școlare trebuie să țină seama de marea diversitate a caracteristicilor și trebuințelor elevilor incluși în procesul instructiv-educativ, care trebuie să asigure șanse egale pentru copiii defavorizați prin implicarea tuturor cadrelor didactice, părinților și a instituțiilor locale abilitate. Din perspectiva reglementărilor adoptate de statul român, copiii cu cerințe educative speciale pot fi integrați fie în unități școlare de educație specială, fie în grupe și clase speciale din unități preșcolare și școlare obișnuite, fie în mod individual în unități de învățământ obișnuite. Aceste școli trebuie să se adapteze unei pedagogii centrate asupra copilului, capabilă de a veni în întâmpinarea trebuințelor fiecărui copil în parte.

Cadrele didactice trebuie să adopte mijloace de combatere a atitudinilor discriminatorii, construind o societate bazată pe spiritul de toleranță și oferind șanse egale la educație pentru elevii defavorizați. Societatea contemporană pune tot mai mult accentul pe diversitate.

Educația pentru diversitate este un răspuns la pluralismul de toate felurile cu care ne confruntăm. Valorificarea diversității permite toleranța; recunoaște, apreciază și facilitează procese implicate în explorarea și descoperirea noului, conduce la întărirea relațiilor în cadrul comunității și mărește posibilitățile tinerilor de a se realiza într-o societate pluralistă, din ce în ce mai complexă. Instituțiile de învățământ trebuie să ia măsuri potrivite pentru eliminarea oricărei forme de discriminare prezente în interiorul lor.

Profesorii au nevoie să își conștientizeze propriile prejudecăți, să fie corect formați, să ia în considerare condițiile sociale și nevoile elevilor. Copiii trebuie pregătiți să învețe să trăiască și să interacționeze pozitiv în această lume diversă. Multiculturalitatea este un fenomen care ne îmbogățește cu diversitate. Școala trebuie să formeze deprinderea prețuirii valorilor pluriculturale, ideea ca nu există valori superioare sau valori inferioare. Există valori specifice care trebuie prețuite prin aportul lor la nuanțarea și îmbogățirea celorlalte culturi cu care vin în contact.

Școala românească trebuie să construiască diverse strategii pentru o tratare pluralistă a diversității culturale, cum ar fi: aprecierea patrimoniului cultural pe care îl aduc cu ei elevii și utilizarea acestuia pentru a ajuta profesorii și directorii să învețe culturile elevilor; utilizarea conflictelor etnice pentru producerea unor schimburi culturale și sociale pozitive; crearea unui mediu de cooperare între elevi, profesori și familiile elevilor; facilitarea succesului tuturor prin asigurarea accesului egal și eficient la instituția școlară; înlăturarea prejudecăților legate de rasă, clasă socială sau etnie; eliminarea unor practici care dezavantajează persoane și grupuri de elevi.

Egalitatea șanselor de instruire este teoretic garantată în aproape toate țările lumii, dar realizarea practică a acestui principiu generos continuă să rămână una din cauzele de importanță majoră ale reformelor. Conceptul de „egalitate” înseamnă astăzi ceva mai mult decât drepturile egale pe care democrații secolului trecut le revendicau cu entuziasm pentru toți cetățenii; ea înseamnă o egalitate reală a șanselor individuale de promovare socială, iar educația este instrumentul cel mai important în dezvoltarea la maximum a acestor șanse. Specia umană se conformează și ea aceluia principiu director al evoluției speciilor – variabilitatea; indiferent de numărul indivizilor, educația lor trebuie să fie diferențiată și specializată, în funcție de „echipamentul natural-genetic” al fiecăruia, de aptitudinile și interesele fiecărei persoane, corelate cu nevoile de cadre competente ale societății.

Bibliografie

1. Bîrzea, C. (1982), *La pedagogie du succes*, P.U.F, Paris.

2. Cerghit, I. (2002), *Sisteme de instruire alternative și complementare. Structuri, stiluri, strategii*, Bucuresti: Editura Aramis.
3. Cretu, C. (1997), *Psihopedagogia succesului*, Iasi: Editura Polirom.
4. Cretu, C. (1998), *Curriculum diferentiat si personalizat. Ghid metodologic pentru invatatorii, profesorii si parintii copiilor cu disponibilitati aptitudinale inalte*, Iasi: Editura Polirom.
5. Cristea, S. (2006), *Curriculum pedagogic*, Bucuresti: Editura Didactica si Pedagogica
6. Cristea, S. (2002), *Dictionar de pedagogie*, Chisinau: Litera Educational.
7. Cucos, C.(coord) (2008), *Psihopedagogie pentru examenele de definitivare si grade didactice*, Iasi: Editura Polirom.

Egalitatea de șanse: un drept universal sau o idealizare?

Prof. Ing. Honcu Rodica, Liceul Tehnologic "Ferdinand I", Rm. Vâlcea

Egalitatea de șanse este un concept care sună foarte bine în teorie. Ideea că toți oamenii ar trebui să aibă aceleași șanse de a reuși în viață, indiferent de unde provin, de cine sunt sau ce au, este ceva la care mulți dintre noi visăm. Dar întrebarea care se pune este: chiar avem toți aceleași șanse? Este egalitatea de șanse un drept universal sau doar un ideal imposibil de atins?

În multe țări, legile garantează egalitatea de șanse. Teoretic, fiecare persoană ar trebui să aibă dreptul să acceseze educație de calitate, locuri de muncă bune și să aibă posibilitatea să-și construiască o viață mai bună. De exemplu, în multe țări, discriminarea pe bază de sex, rasă, religie sau statut social este interzisă prin lege. Deci, în teorie, oricine ar trebui să aibă aceleași șanse de a ajunge acolo unde își dorește, în funcție doar de munca și talentul lui.

Într-o lume ideală, egalitatea de șanse ar însemna că nimeni nu ar fi defavorizat de startul pe care îl are în viață. Oricine ar putea să își urmeze visul, indiferent de mediul din care provine. Legea spune că toți sunt egali și ar trebui să beneficieze de aceleași oportunități. Dar, chiar și așa, lumea reală nu este atât de simplă.

Pe de altă parte, unii oameni spun că egalitatea de șanse este doar un vis frumos. Realitatea este că nu toți oamenii pleacă de pe aceeași linie de start. De exemplu, cineva care crește într-o familie cu mai multe resurse financiare are mai multe șanse să aibă parte de o educație bună, să aibă acces la activități extrașcolare și să își găsească un job bun. Pe când cineva care provine dintr-o familie săracă s-ar putea să nu aibă aceleași oportunități de învățătura sau sprijin. În plus, diferențele economice și sociale dintr-o societate fac ca mulți oameni să aibă mai puține șanse de a reuși, chiar dacă legile garantează egalitatea pe hârtie.

Aceste inegalități nu se limitează doar la bani. De exemplu, în multe societăți, stereotipurile și prejudecățile legate de rasă, gen sau religie pot influența șansele cuiva. Deși legea spune că toți suntem egali, în viața de zi cu zi, acești factori pot determina foarte mult dacă cineva va avea succes sau nu.

Deși este adevărat că egalitatea de șanse nu este perfect realizabilă în realitate, asta nu înseamnă că nu ar trebui să încercăm să o atingem. Chiar dacă nu putem elimina complet inegalitățile sociale, ar trebui să muncim pentru a reduce diferențele și a crea mai multe oportunități pentru toată lumea. Acest lucru ar însemna, de exemplu, să investim mai mult în educația pentru toți copiii, să oferim mai multe oportunități de angajare și să ne asigurăm că nimeni nu este lăsat în urmă doar din cauza locului de unde provine.

Chiar dacă egalitatea de șanse poate părea un ideal greu de realizat, nu ar trebui să renunțăm la acest ideal. Având în vedere că, în esență, este vorba despre dreptul fiecărui om de a avea o șansă corectă, ar trebui să continuăm să lucrăm pentru a construi o societate în care acest drept să devină realitate, nu doar pe hârtie, ci și în viața de zi cu zi.

Egalitatea de șanse este mai mult decât un ideal. Este un principiu care ar trebui să stea la baza unei societăți echitabile. Chiar dacă nu putem vorbi despre o realizare completă a acestei egalități în realitatea de zi cu zi, este important să ne străduim să construim un viitor în care fiecare persoană, indiferent de mediul din care provine, să aibă aceleași oportunități de a reuși. Aceasta nu înseamnă uniformitate în rezultate, ci doar faptul că toți ar trebui să înceapă cu aceleași șanse.

Bibliografie

Strungă C., 2009, Societatea informațională și a cunoașterii, Editura de Vest, Timișoara.

Vlada M., 2018, Tehnologia informației și a comunicațiilor în educație, Editura Universității din București.

Egalitate și valori

Prof. Ing. Honcu Rodica, Liceul Tehnologic "Ferdinand I", Rm. Vâlcea

Într-o lume în care adesea oamenii sunt evaluați după statut, avere sau succes, este esențial să reamintim un adevăr fundamental: **valoarea umană nu are unitate de măsură**. Fiecare individ, indiferent de vârstă, gen, etnie, religie sau pregătire profesională, are aceeași valoare în esența sa. Diferențele dintre noi nu constau în cât „valorăm” ca ființe umane, ci în ceea ce știm să facem, în competențele pe care le-am dobândit și în felul în care le folosim.

Egalitatea umană este o valoare profundă și universală, susținută atât de doctrinele morale, cât și de principiile democratice. În Declarația Universală a Drepturilor Omului se afirmă că „toate ființele umane se nasc libere și egale în demnitate și în drepturi”. Asta înseamnă că **niciun om nu este mai presus sau mai prejos decât altul** prin simplul fapt al existenței sale. Fiecare viață are o demnitate intrinsecă, care nu poate fi cuantificată, clasificată sau comparată.

Totuși, în realitate, societatea tinde să stabilească ierarhii, să ofere prestigiu și recompense în funcție de anumite calități sau performanțe. Astfel, apare tentația de a confunda **valoarea umană cu valoarea socială sau economică**. De exemplu, un medic este admirat pentru cunoștințele și responsabilitatea sa, dar acest lucru nu îl face „mai valoros” ca om decât un fermier, un profesor sau un tâmplar. Aprecierea competențelor nu trebuie să se transforme într-o judecată asupra valorii persoanei.

Competențele sunt, într-adevăr, cele care creează diferențe practice între oameni – unii sunt mai buni în științe, alții în artă, unii conduc, alții creează sau repară. Aceste abilități se formează prin educație, muncă și experiență. Este firesc să avem roluri diferite în societate, dar asta nu înseamnă că trebuie să avem și **drepturi sau respect diferit**. Respectul pentru om nu se negociază pe baza performanței sau a poziției sociale.

A înțelege acest echilibru între **egalitatea valorii umane și diversitatea competențelor** înseamnă a construi o societate mai dreaptă, mai empatică și mai solidară. Într-o astfel de lume, nu doar că ne respectăm unii pe alții, dar învățăm să cooperăm, să ne apreciem complementaritatea și să ne susținem reciproc în dezvoltare.

În concluzie, **valoarea unui om nu poate fi măsurată, comparată sau redusă la ceea ce produce sau la cât câștigă**. Suntem egali prin simplul fapt că suntem oameni, iar diferențele dintre noi nu sunt un motiv de ierarhizare, ci de colaborare. Societatea are de câștigat atunci când cultivă respectul pentru fiecare individ, indiferent de competențele sau poziția sa.

Bibliografie:

1. Pleșu, Andrei. *Despre frumusețea uitată a vieții*. București: Editura Humanitas, 2004.
2. Noica, Constantin. *Jurnal filozofic*. București: Editura Humanitas, 1990.
3. Slavici, Ioan. *Gândirea românească în texte fundamentale*. București: Editura Minerva, 1972.

Dreptul la educație: fundamentul unei societăți democratice și echitabile

Prof. Lalu Jany, Colegiul Național "Mircea cel Bătrân", Rm.Vâlcea

Dreptul la educație este un drept fundamental al fiecărui individ, garantat prin legislația internațională și națională, având un rol esențial în dezvoltarea personală și socială a individului. Într-o lume globalizată, în care schimbările rapide de ordin economic, tehnologic și social influențează viața de zi cu zi, educația rămâne cheia succesului și adaptabilității. Acest drept nu doar că asigură accesul la cunoștințe și abilități, dar contribuie și la formarea unui cetățean responsabil, capabil să contribuie activ la dezvoltarea comunității și la protejarea valorilor democrației.

Dreptul la educație este consacrat în numeroase acte internaționale. Declarația Universală a Drepturilor Omului (1948), articolul 26, stipulează că „toți oamenii au dreptul la educație, educația trebuie să fie gratuită, cel puțin în învățământul elementar și fundamental, iar învățământul tehnic și profesional trebuie să fie accesibil tuturor.” Aceasta reprezintă un angajament internațional de a asigura accesul universal la educație, recunoscând educația ca un drept inalienabil și o condiție prealabilă pentru exercitarea celorlalte drepturi fundamentale.

În România, dreptul la educație este garantat de Constituția României (articolul 32), care prevede că „dreptul la învățătură este garantat.” Acest drept include nu doar accesul fizic la educație, dar și egalitatea de șanse și eliminarea oricăror forme de discriminare în procesul educațional.

Importanța educației pentru dezvoltarea individului și a societății

Educația are multiple roluri, iar importanța sa depășește cadrul strict al acumulării de informații. Pe lângă formarea competențelor tehnice și profesionale, educația are un impact profund asupra dezvoltării personale și a integrării într-o societate modernă.

1. Dezvoltarea abilităților cognitive și emoționale: Educația ajută indivizii să-și formeze un set de abilități cognitive, esențiale pentru gândirea critică, rezolvarea de probleme și luarea de decizii. Pe lângă acestea, educația contribuie și la dezvoltarea abilităților emoționale, care permit indivizilor să interacționeze eficient în cadrul social și să își exprime opiniile într-un mod respectuos.
2. Promovarea egalității de șanse: Un acces egal la educație permite fiecărei persoane să-și realizeze potențialul, indiferent de mediul din care provine. Aceasta contribuie la diminuarea disparităților sociale și economice și oferă oportunități egale pentru toți, reducând astfel riscul de excluziune socială și sărăcie.

3. Consolidarea valorilor democratice și civice: Educația promovează înțelegerea principiilor fundamentale ale democrației și drepturilor omului, formând cetățeni conștienți de drepturile și responsabilitățile lor. Astfel, educația devine un instrument esențial în consolidarea unui stat democratic, în care respectul pentru lege și participarea activă la viața comunității sunt valori fundamentale.

Provocări în realizarea dreptului la educație

Deși dreptul la educație este garantat pe hârtie, implementarea acestuia se confruntă cu multiple provocări la nivel global și național:

1. Accesul limitat la educație în zonele rurale și marginalizate: Deși educația este un drept universal, nu toți copiii au acces la o educație de calitate. În multe regiuni ale lumii, copiii care trăiesc în zone izolate sau sărace nu au acces la școli adecvate sau la materiale educaționale. În România, deși accesul la învățământ este universal, există încă disparități semnificative între zonele urbane și rurale în ceea ce privește infrastructura școlară și resursele educaționale.
2. Discriminarea în educație: Deși educația ar trebui să fie un drept egal pentru toți, discriminarea bazată pe sex, etnie, religie sau statut social există și în școlile din întreaga lume. Aceste discriminări pot împiedica accesul unor grupuri vulnerabile (cum ar fi minoritățile etnice, copiii cu dizabilități sau fetele din anumite culturi) la o educație completă.
3. Calitatea educației: În multe locuri, nu doar accesul la educație este o problemă, dar și calitatea acesteia. Lipsa de profesori calificați, infrastructura școlară insuficientă și resursele educaționale limitate pot afecta grav procesul de învățare, făcând educația mai puțin eficientă și reducând șansele elevilor de a învăța la un nivel adecvat.

Măsurile pentru îmbunătățirea dreptului la educație

Pentru a asigura realizarea dreptului la educație, este esențial ca guvernele și societatea civilă să colaboreze în implementarea unor măsuri care să depășească barierele existente:

1. Creșterea investițiilor în infrastructura educațională: Autoritățile trebuie să asigure școlile cu facilități moderne, accesibile, și cu resurse educaționale adecvate. Aceasta include nu doar clădiri sigure și curate, dar și acces la tehnologie, material didactic și educație digitală.
2. Promovarea unui curriculum incluziv: Educația trebuie să fie adaptată diversității culturale, etnice și sociale a elevilor. Un curriculum inclusiv ar trebui să răspundă nevoilor fiecărui elev, să includă educație pentru drepturile omului și să încurajeze respectul și toleranța.

3. Formarea și susținerea cadrelor didactice: Calitatea educației depinde în mare măsură de competențele cadrelor didactice. Este important ca profesorii să beneficieze de formare continuă, să fie bine plătiți și motivați pentru a oferi educație de calitate.

4. Reducerea diferențelor de gen și promovarea egalității: Proiectele care încurajează participarea femeilor și fetelor la educație sunt esențiale, mai ales în regiunile unde prejudecățile de gen afectează accesul acestora la educație.

Concluzii

Dreptul la educație este esențial pentru dezvoltarea personală, socială și economică a individului. Acesta este nu doar un drept fundamental, ci și un pilon al unei societăți echitabile și democratice. Deși au fost realizate progrese semnificative în asigurarea accesului universal la educație, provocările rămân semnificative. Este esențial ca autoritățile, educatorii și comunitățile să colaboreze pentru a garanta că fiecare persoană beneficiază de o educație de calitate, care să îi permită să își atingă potențialul maxim și să contribuie la bunăstarea colectivă.

Bibliografie

Națiunile Unite (1948) – Declarația Universală a Drepturilor Omului. Articolul 26.

Constituția României (2003) – Articolul 32.

Instruirea diferențiată – cheia unei educații echitabile și eficiente

Prof. Lalu Jany, Colegiul Național "Mircea cel Bătrân", Rm.Vâlcea

Introducere

Într-o eră a diversității crescânde în sălile de clasă, instruirea diferențiată se impune ca o strategie pedagogică esențială pentru a răspunde nevoilor variate ale elevilor. Această abordare recunoaște unicitatea fiecărui elev și promovează adaptarea procesului educațional pentru a asigura succesul tuturor.

Instruirea diferențiată este o filozofie educațională care implică adaptarea conținutului, procesului, produsului și mediului de învățare în funcție de nivelul de pregătire, interesele și stilurile de învățare ale elevilor. Conform lui Carol Ann Tomlinson, această abordare presupune "asigurarea faptului că ceea ce învață un elev, modul în care învață și cum demonstrează ceea ce a învățat corespund nivelului său de pregătire, intereselor și modului preferat de învățare" [1] .

Principiile instruirii diferențiate

Implementarea eficientă a instruirii diferențiate se bazează pe următoarele principii:

- Cunoașterea elevilor: Evaluarea continuă a nivelului de pregătire, intereselor și stilurilor de învățare ale elevilor.
- Flexibilitatea curriculumului: Adaptarea conținutului și a activităților pentru a răspunde nevoilor diverse ale elevilor.
- Gruparea flexibilă: Formarea de grupuri variate în funcție de sarcini, niveluri de competență sau interese.
- Evaluarea continuă: Monitorizarea progresului elevilor pentru a ajusta strategiile de predare.

Strategii de implementare

Pentru a aplica instruirea diferențiată, profesorii pot utiliza diverse strategii:

- Sarcini ierarhizate: Crearea de activități cu niveluri diferite de complexitate pentru a se potrivi cu abilitățile elevilor.
- Centre de învățare: Organizarea clasei în stații unde elevii pot lucra la activități diferite în funcție de nevoile lor.
- Proiecte individualizate: Permite elevilor să aleagă modalități diferite de a demonstra învățarea, cum ar fi prezentări, eseuri sau proiecte artistice.
- Utilizarea tehnologiei: Integrarea resurselor digitale pentru a personaliza învățarea și a oferi feedback imediat.

Beneficiile instruirii diferențiate

Aplicarea instruirii diferențiate aduce multiple beneficii:

- Creșterea motivației: Elevii se simt valorizați și implicați atunci când învățarea este adaptată nevoilor lor.
- Îmbunătățirea performanțelor: Elevii progresează în ritmul propriu, ceea ce conduce la rezultate academice mai bune.
- Reducerea diferențelor de performanță: Prin adaptarea predării, se pot atenua disparitățile între elevi.

Provocări în aplicare

Deși instruirea diferențiată are numeroase avantaje, implementarea sa poate întâmpina obstacole:

- Timpul limitat: Planificarea activităților diferențiate necesită un efort suplimentar din partea profesorilor.
- Resursele insuficiente: Lipsa materialelor didactice variate poate îngreuna adaptarea conținutului.
- Formarea profesională: Profesorii au nevoie de instruire specifică pentru a aplica eficient această abordare.

Concluzii

Instruirea diferențiată reprezintă o modalitate eficientă de a răspunde diversității din sălile de clasă moderne. Prin adaptarea predării la nevoile individuale ale elevilor, se promovează o educație

echitabilă și de calitate. Deși implementarea sa poate fi provocatoare, beneficiile pe termen lung justifică efortul.

Bibliografie

Gherguț A., 2013, Sinteze de psihopedagogie specială, Editura Polirom, Iași.

Vrăjmaș T., 2001, Învățământul integrat și/sau incluziv, Editura Aramis, București.

Educația incluzivă – fundamentul unei școli pentru toți

Prof. Lalu Mihaela Victoria, Liceul Tehnologic "Ferdinand I", Rm.Vâlcea

Introducere

Educația incluzivă este un principiu fundamental al educației moderne, care susține dreptul fiecărui copil de a învăța împreună cu ceilalți, indiferent de abilități, statut social, origine etnică sau alte particularități personale. Într-un context educațional în continuă schimbare, în care diversitatea devine norma și nu excepția, școala are obligația morală și legală de a oferi oportunități egale tuturor elevilor. Educația incluzivă nu este doar un model pedagogic, ci o expresie a respectului pentru drepturile omului și a valorii fiecărui individ.

Educația incluzivă

Educația incluzivă se referă la procesul de identificare și eliminare a barierelor din calea participării și învățării pentru toți elevii. Potrivit UNESCO, ea implică recunoașterea diversității elevilor ca un element pozitiv și nu ca o problemă ce trebuie „rezolvată”. Educația incluzivă presupune adaptarea curriculumului, a metodelor de predare și a mediului educațional pentru a răspunde nevoilor individuale ale elevilor, oferindu-le șanse reale de reușită.

Conceptul este fundamentat pe dreptul la educație consfințit în Convenția ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități (2006) și în Agenda Educației 2030, care promovează un sistem educațional echitabil, incluziv și de calitate pentru toți.

Principiile educației incluzive

Educația incluzivă se bazează pe câteva principii-cheie:

1. Egalitatea șanselor – fiecare copil are dreptul la o educație adaptată nevoilor sale, în condiții de echitate, nu doar de egalitate formală.
2. Participarea activă – elevii trebuie încurajați să participe activ la procesul educațional, în funcție de abilitățile și interesele lor.
3. Acceptarea diversității – diferențele de învățare, cultură sau comportament sunt privite ca o sursă de îmbogățire a mediului educațional.
4. Accesibilitatea – școala trebuie să elimine barierele fizice, informaționale sau atitudinale care împiedică participarea deplină a elevilor.

Educația în diversitate

Într-o clasă incluzivă, profesorii colaborează pentru a adapta predarea la nivelul și nevoile fiecărui elev. Se utilizează metode precum:

- diferențierea instruirii – adaptarea sarcinilor în funcție de stilul de învățare sau nivelul de competență;
- învățarea prin cooperare – lucrul în echipe mixte, unde elevii se sprijină reciproc;
- suport educațional specializat – implicarea profesorilor de sprijin sau a consilierilor școlari în sprijinul elevilor cu cerințe educaționale speciale (CES);
- folosirea tehnologiei – aplicații, platforme și echipamente asistive pentru facilitarea accesului la informație.

Prin aceste abordări, educația incluzivă nu favorizează doar integrarea elevilor cu dizabilități, ci creează un mediu de învățare pozitiv și stimulativ pentru toți elevii.

Provocări în implementarea educației incluzive

Deși principiile educației incluzive sunt acceptate larg, aplicarea lor reală întâmpină dificultăți semnificative:

- Lipsa resurselor – multe școli nu dispun de infrastructură adaptată sau de personal specializat (profesori de sprijin, logopezi, psihopedagogi).
- Formarea insuficientă a cadrelor didactice – profesorii au nevoie de pregătire continuă în domeniul metodelor incluzive și al abordării diferențiate.
- Mentalitatea discriminatoare – unele cadre didactice, părinți sau elevi manifestă atitudini de respingere față de copiii „diferiți”.
- Birocrația excesivă – evaluarea și încadrarea elevilor cu CES este adesea un proces anevoios și descurajant.

Aceste obstacole pot fi depășite doar printr-o viziune coerentă la nivel național și prin susținerea școlilor cu resurse financiare, umane și educaționale adecvate.

Beneficiile educației incluzive

Educația incluzivă nu aduce beneficii doar elevilor cu cerințe speciale, ci întregii comunități educaționale:

- crește empatia și toleranța între elevi;
- stimulează inovația pedagogică și flexibilitatea didactică;
- contribuie la reducerea abandonului școlar și a marginalizării;
- formează cetățeni activi, capabili să trăiască și să muncească într-o societate diversă.

Astfel, educația incluzivă devine un vector al echității sociale și al progresului democratic.

Concluzii

Educația incluzivă nu este doar un ideal pedagogic, ci o obligație morală și legală în cadrul unei societăți care se dorește dreaptă și democratică. O școală incluzivă este o școală în care fiecare copil contează, este respectat și sprijinit să-și atingă potențialul.

Bibliografie

Gherguț A., 2013, Sinteze de psihopedagogie specială, Editura Polirom, Iași.

Vrăjmaș T., 2001, Învățământul integrat și/sau incluziv, Editura Aramis, București.

Teoria inteligențelor multiple – O abordare holistică a învățării

Prof. Lalu Mihaela Victoria, Liceul Tehnologic "Ferdinand I", Rm. Vâlcea

Introducere

Într-o eră a diversității și a schimbărilor rapide, educația trebuie să răspundă nevoilor variate ale elevilor. Teoria inteligențelor multiple, propusă de Howard Gardner în 1983, oferă un cadru conceptual care recunoaște și valorifică diversitatea abilităților umane, propunând o abordare educațională centrată pe elev și pe potențialul său unic.

Teoria inteligențelor multiple

Gardner redefinește conceptul tradițional de inteligență, considerând-o nu ca o capacitate unitară, ci ca un set de abilități distincte, fiecare cu propriul său mod de manifestare și dezvoltare. Inițial, el a identificat șapte tipuri de inteligență, ulterior adăugând și altele, ajungând la un total de nouă:

1. Inteligența lingvistică: capacitatea de a utiliza limbajul eficient, atât oral, cât și scris.
2. Inteligența logico-matematică: abilitatea de a raționa logic și de a rezolva probleme matematice.
3. Inteligența spațială: aptitudinea de a percepe și a manipula forme și spații.
4. Inteligența muzicală: sensibilitatea la ritm, tonalitate și timbru.
5. Inteligența corporal-kinestezică: capacitatea de a utiliza corpul pentru a exprima idei și sentimente.
6. Inteligența interpersonală: abilitatea de a înțelege și a interacționa eficient cu ceilalți.
7. Inteligența intrapersonală: cunoașterea de sine și capacitatea de a-ți înțelege propriile emoții și motivații.
8. Inteligența naturalistă: capacitatea de a recunoaște și a clasifica elemente din natură.
9. Inteligența existențială: sensibilitatea la întrebările fundamentale ale existenței umane.

Gardner subliniază că aceste inteligențe nu funcționează izolat, ci interacționează și se completează reciproc în procesul de învățare și adaptare la mediu.

Implicații educaționale

Aplicarea teoriei inteligențelor multiple în educație presupune recunoașterea și valorizarea diversității cognitive a elevilor. Aceasta implică:

- Identificarea profilului de inteligență al fiecărui elev: prin observație și activități practice, profesorii pot descoperi tipurile de inteligență predominante ale elevilor.
- Diversificarea strategiilor de predare: utilizarea unei varietăți de metode și materiale didactice care să corespundă diferitelor tipuri de inteligență.
- Promovarea învățării active și colaborative: încurajarea elevilor să participe activ la procesul de învățare, să colaboreze și să își dezvolte abilitățile sociale.
- Evaluarea alternativă: folosirea unor metode de evaluare care să permită exprimarea competențelor în moduri variate, nu doar prin teste scrise.

Prin aceste abordări, se creează un mediu educațional incluziv, care sprijină dezvoltarea holistică a fiecărui elev.

Aplicarea în practică

Implementarea teoriei inteligențelor multiple în sala de clasă poate fi realizată prin:

- Proiecte interdisciplinare: care combină diferite domenii de cunoaștere și permit elevilor să își valorifice diversele tipuri de inteligență.
- Activități variate: precum jocuri de rol, experimente, dezbateri, creații artistice, care să stimuleze multiple forme de inteligență.
- Utilizarea tehnologiei: pentru a oferi resurse educaționale adaptate diferitelor stiluri de învățare.

Astfel, elevii sunt încurajați să își descopere și să își dezvolte potențialul în moduri care le sunt naturale și motivante.

Beneficii și provocări

Adoptarea teoriei inteligențelor multiple în educație aduce numeroase beneficii:

- Creșterea motivației și a implicării elevilor: prin activități care le valorizează punctele forte.
- Dezvoltarea competențelor sociale și emoționale: prin colaborare și reflecție asupra propriei învățări.
- Îmbunătățirea performanțelor academice: prin adaptarea metodelor de predare la nevoile individuale.

Totuși, există și provocări, precum necesitatea formării continue a cadrelor didactice și adaptarea curriculumului pentru a integra această abordare.

Concluzii

Teoria inteligențelor multiple propusă de Howard Gardner reprezintă o paradigmă educațională care schimbă fundamental modul în care percepem și abordăm învățarea. Ea contestă ideea tradițională de inteligență unică, măsurată exclusiv prin teste standardizate, și propune în schimb o viziune holistică, conform căreia fiecare individ posedă un set unic de aptitudini cognitive.

Pentru mediul școlar, aplicarea acestei teorii are implicații semnificative. În primul rând, educația devine mai personalizată și mai centrată pe elev, deoarece cadrele didactice sunt încurajate să

identifice și să valorifice tipurile de inteligență predominante ale fiecărui elev. În al doilea rând, profesorii sunt provocați să adopte metode de predare variate, să diversifice materialele didactice și să dezvolte forme alternative de evaluare, astfel încât să creeze oportunități de învățare echitabile pentru toți elevii.

Bibliografie

Gardner H., 2006, Inteligențe multiple. Noi orizonturi, Editura Sigma, București.

Cucoș C., 2017, Pedagogie. Ediția a III-a revăzută și adăugită, Editura Polirom, Iași.

Alimentația și stările emoționale

Prof. Mărgărita Antoanela, Școala Gimnazială „Anton Pann”, Rm. Vâlcea

Dacă fiecare dintre noi ne-am ascultă mai mult corpul și mai puțin de sfaturile atâtor specialiști în nutriție, dacă am fi mai atenți la consecințele anumitor alimente asupra sănătății noastre, nu ar mai fi nevoie de spitale, sanatorii, medici și medicamente. Acest mod de a ne alimenta ne furnizează toți nutrienții de care avem nevoie, de la mult disputatele proteine, până la carbohidrați, vitamine și minerale organice, pregătind corpul pentru evoluția sa pe plan mental și spiritual.

În 1865 Louis Pasteur făcea o descoperire care stă la baza teoriei germenilor care produc bolile, teorie care s-a potrivit destul de bine cu ego-ul omului modern. Nu s-a mai blamat pe el însuși pentru bolile cauzate de propria lui depărtare de la legile naturii, ale sănătății, ci a dat vină pe germenii care i-au invadat corpul. Teoria germenilor a schimbat în mod efectiv responsabilitatea personală, a fiecărui om pentru sănătatea sa și a plasat-o pe umerii profesiei medicale care știe cum să omoare aceste germenii. În consecință, omul a perceput starea lui personală de sănătate ca pe ceva pentru care nu mai este responsabil, ceva pe care nu mai e stăpân și nu mai poate controla. Acest tip de gândire aduce cu sine și alte domenii din viață. Dacă simți că ești nervos, supărat este întotdeauna vină părinților, soției sau soțului, șefului sau guvernului.

Majoritatea oamenilor gândesc că cineva sau ceva cauzează problemele lor emoționale și mentale, dar în nici un caz ei. Această dorință de a da vină pe oricine altcineva, în afară propriei persoane, pentru neîmplinire noastră în relațiile interpersonale, ne permite, să plasăm responsabilitatea în afară noastră, pe o persoană sau pe un eveniment. Ca rezultat, căutăm în afară ajutor pentru aceste probleme, plătind terapeuți, consilieri, psihiatrii, psihanaliști, medici, nutriționiști.

Totuși, un om care se hrănește natural, are șanse mai mari să înțeleagă cauzele majore ale bolilor emoționale și mentale, așa cum este în măsură să înțeleagă cauzele bolilor fizic

Dacă ne asumăm responsabilitatea pentru sănătatea noastră și furnizăm corpului elemente nutritive corespunzătoare, putem să ne asigurăm pacea minții și stabilitatea emoțiilor, care ne vor permite să ne opunem într-un mod constructiv, de înțelegere a stresului și a altor cauze mentale sau emoționale. Dacă ne dorim să fim sănătoși, este necesar să dăm atenție tuturor aspectelor vieții și să “lucrăm” cu noi, asumându-ne întreagă responsabilitate a acțiunilor noastre, a propriilor decizii. Sănătatea noastră depinde de armonia pe care o creăm în viață noastră.

Realizarea armoniei în viață este posibilă doar prin comunicare conștientă și echilibru între cele 3 corpuri – fizic, psihic și mental. Din acest punct de vedere, a mânca natural, respectiv a purifica corpul fizic și în același timp a ne păstra același mental și psihic încărcat, va crea un dezechilibru care poate conduce la renunțarea la alimentație naturală, datorată lipsei conștienței actului alimentar.

Totuși, dacă acționăm în paralel și pentru echilibrarea celorlalte dimensiuni, prin auto-educație și conștientizare, prin recunoaștere și continuitate, permitem armonizarea întregului corp, dezechilibrele nemaiputând avea loc.

Bibliografie:

<http://www.alimentatienaturala.ro/influenta-nutritiei-asupra-starii-mentale-si-emotionale/>

Egalitatea ca valoare. Literatura română și formarea conștiinței axiologice a adolescentului

Prof. Moscalu Cosmina, Liceul Tehnologic ”Ferdinand I”, Rm. Vâlcea

Rezumat

Egalitatea reprezintă una dintre valorile fundamentale ale societății contemporane, însă asumarea ei autentică depășește cadrul principiilor juridice și sociale, presupunând formarea unei conștiințe capabile să recunoască demnitatea, libertatea și unicitatea fiecărei persoane. În acest context, școala și, în mod particular, disciplina limba și literatura română au un rol important în educarea sensibilității morale și în dezvoltarea unei atitudini bazate pe respect, empatie și acceptarea diversității. Literatura oferă elevului posibilitatea de a întâlni destine, mentalități și perspective diferite, transformând lectura într-un exercițiu de reflecție asupra valorilor umane. Lucrarea evidențiază modul în care literatura română poate contribui la formarea conștiinței axiologice a adolescentului și la înțelegerea egalității nu ca uniformizare, ci ca recunoaștere a demnității fiecărui individ.

Cuvinte-cheie: egalitate, valori, educație, literatură română, adolescență, empatie, demnitate

1. Egalitatea – de la principiu social la valoare personală

În sensul său profund, egalitatea nu presupune anularea diferențelor dintre oameni, ci recunoașterea faptului că, dincolo de particularitățile individuale, fiecare persoană are aceeași valoare și aceeași demnitate. În spațiul educațional, această distincție este esențială: a trata egal nu înseamnă întotdeauna a trata identic, ci a oferi fiecărui elev șansa de a se dezvolta și de a-și valorifica propriul potențial.

Școala este unul dintre spațiile în care principiul egalității capătă o dimensiune concretă. În sala de clasă se întâlnesc elevi cu personalități, experiențe familiale, ritmuri de învățare și niveluri diferite de pregătire. Misiunea profesorului nu este aceea de a uniformiza aceste diferențe, ci de a crea un cadru în care ele să nu devină surse de marginalizare sau discriminare.

În acest sens, egalitatea se află în strânsă legătură cu alte valori fundamentale: respectul, responsabilitatea, toleranța, solidaritatea, libertatea și empatia. O educație autentică nu poate transmite aceste valori exclusiv prin definiții. Ele trebuie experimentate, discutate și interiorizate.

Aici intervine literatura.

2. Literatura – spațiu al întâlnirii cu „celălalt”

Lectura literară presupune, înainte de toate, întâlnirea cu o altă conștiință. Cititorul intră în universul unui personaj, îi urmărește alegerile, suferințele, conflictele și aspirațiile. Prin această experiență, literatura poate deveni un exercițiu de empatie și de înțelegere a alterității.

Elevul nu citește doar despre un personaj; el este invitat să se întrebe: De ce a procedat astfel? Ce aș fi făcut eu? Este justificată atitudinea celorlalți față de el? Ce înseamnă dreptatea în această situație?

Aceste întrebări transformă lectura într-o experiență axiologică.

Literatura română oferă numeroase situații în care pot fi discutate probleme legate de inegalitate, prejudecată, condiția socială, libertate sau demnitate. De la lumea satului tradițional, surprinsă în operele lui Liviu Rebreanu, până la universul adolescentin și dilemele morale din literatura contemporană, textul literar permite profesorului să transforme valorile abstracte în experiențe concrete de reflecție.

Un exemplu relevant este romanul „Ion”, în care statutul social, proprietatea și accesul la pământ determină relații de putere și influențează profund destinul personajelor. Elevul poate descoperi astfel că lipsa echității sociale nu reprezintă doar o problemă teoretică, ci poate modifica radical existența individului.

În „Moromeții”, universul rural devine un spațiu în care relațiile familiale și sociale pun în discuție autoritatea, libertatea și responsabilitatea. Personajele nu sunt simple „modele” de urmat sau de respins; ele trebuie înțelese în complexitatea lor.

În cazul unor texte precum „O scrisoare pierdută”, problematica valorilor poate fi abordată prin raportare la discrepanța dintre discursul public și comportamentul real. Elevii pot observa cum

concepte precum moralitatea, interesul public, dreptatea sau responsabilitatea pot fi golite de conținut atunci când devin simple instrumente retorice.

Astfel, literatura nu oferă răspunsuri prefabricate, ci creează situații de reflecție.

3. Profesorul de limba română – mediator al valorilor

Rolul profesorului de limba și literatura română nu se limitează la transmiterea unor cunoștințe despre autori, opere, curente literare sau concepte de teorie literară. Profesorul este, în același timp, un mediator între text și cititor, între experiența estetică și experiența morală.

Într-o societate caracterizată de diversitate și schimbare, ora de limba română poate deveni un spațiu privilegiat al dialogului. Textul literar oferă un punct de plecare pentru întrebări care depășesc granițele analizei literare: Ce înseamnă să fii diferit? Când devine diferența motiv de excludere? Cum recunoaștem o nedreptate? Este suficient să nu discriminăm sau trebuie să intervenim atunci când observăm discriminarea?

Asemenea întrebări îi ajută pe adolescenți să își formeze propriile criterii de evaluare.

În acest proces, profesorul trebuie să evite atât moralizarea excesivă, cât și impunerea unei interpretări unice. Educația pentru valori nu înseamnă transmiterea unor judecăți definitive, ci formarea capacității elevului de a judeca responsabil.

Lectura devine astfel un exercițiu al libertății de gândire.

În plus, chiar relația pedagogică poate constitui un model de egalitate. Respectul acordat fiecărui elev, încurajarea exprimării opiniilor, acceptarea întrebărilor și valorizarea progresului individual sunt modalități concrete prin care profesorul transformă egalitatea dintr-un concept într-o experiență trăită.

4. Egalitate nu înseamnă uniformitate

Una dintre provocările educației actuale este depășirea confuziei dintre egalitate și uniformizare.

Dacă tuturor elevilor li se cere să gândească identic, să formuleze aceleași răspunsuri și să manifeste aceleași interese, egalitatea devine aparentă. Adevărata egalitate presupune, dimpotrivă, respectarea individualității.

În literatura română, această perspectivă poate fi valorificată prin diversitatea vocilor și a perspectivelor. Fiecare autor construiește o lume proprie, fiecare personaj propune o experiență distinctă, iar fiecare cititor poate avea o interpretare personală.

În acest sens, ora de literatură poate deveni un model de societate democratică în miniatură: opinii diferite, argumente diferite, sensibilități diferite, dar aceeași nevoie de respect și de dialog.

Andrei Pleșu subliniază, în reflecțiile sale etice, importanța discernământului moral și a capacității de a distinge între bine și rău, dreptate și nedreptate. Minima moralia este, de altfel,

prezentată de Editura Humanitas ca o lucrare despre „o etică a intervalului”, centrată pe raportarea conștiinței individuale la bine, rău, dreptate și nedreptate.

În acest cadru, educația pentru egalitate nu poate fi separată de educația pentru discernământ.

5. De la lectura literară la comportamentul cotidian

Unul dintre obiectivele majore ale educației axiologice este transferul valorilor din spațiul școlii în viața de zi cu zi.

Elevul care înțelege suferința unui personaj marginalizat poate deveni mai atent la colegul care este exclus dintr-un grup. Elevul care analizează nedreptatea socială dintr-un roman poate înțelege mai ușor mecanismele prejudecății din realitatea contemporană. Elevul care învață să respecte interpretarea diferită a unui text poate învăța, implicit, să accepte existența unor perspective diferite în societate.

Prin urmare, literatura contribuie nu doar la formarea competenței de comunicare sau a gustului estetic, ci și la dezvoltarea competenței civice și morale.

Valoarea educativă a literaturii se află tocmai în această capacitate de a-l determina pe cititor să iasă, pentru o vreme, din limitele propriei experiențe și să privească lumea prin ochii altuia.

Concluzii

Egalitatea este mai mult decât un principiu social sau juridic; este o valoare care trebuie cultivată prin educație, prin dialog și prin experiențe care dezvoltă respectul față de celălalt.

În acest proces, literatura română ocupă un loc privilegiat. Ea oferă elevilor personaje și situații prin intermediul cărora pot fi analizate libertatea, demnitatea, responsabilitatea, discriminarea, solidaritatea și dreptatea. Citind, adolescentul nu dobândește doar informații despre lumi imaginare sau reale, ci își exersează capacitatea de a înțelege experiențe diferite de propria sa experiență.

A educa pentru egalitate înseamnă, în fond, a educa pentru demnitatea celui alt. Iar profesorul de limba și literatura română poate transforma fiecare text relevant într-o invitație la reflecție, dialog și responsabilitate.

Literatura nu ne învață întotdeauna ce să gândim, dar ne poate învăța cum să privim omul. Iar într-o societate în care diferențele sunt inevitabile, capacitatea de a le înțelege fără a le transforma în motive de excludere reprezintă una dintre cele mai importante valori pe care școala le poate forma.

Bibliografie selectivă

Călinescu, George, *Istoria literaturii române de la origini până în prezent*, București, Editura Minerva, 1982.

Ibrăileanu, Garabet, *Spiritul critic în cultura românească*, București, Editura Minerva, 1984.

Manolescu, Nicolae, Arca lui Noe. Eseu despre romanul românesc, București, Editura Gramar, 2007.

Pleșu, Andrei, Minima moralia. Elemente pentru o etică a intervalului, București, Humanitas, 2013.

Valori care ne unesc – educație fără bariere pentru elevii cu CES

Prof. Ochia Florin Cristian, Colegiul Național de Informatică "Matei Basarab", Rm. Vâlcea

Introducere

Dezbaterea contemporană asupra educației incluzive depășește sfera tehnicilor didactice și a adaptărilor curriculare, situându-se în planul axiologic al școlii. O educație fără bariere nu se construiește exclusiv prin rampe de acces sau prin planuri de intervenție personalizate, ci prin asumarea unui set de valori comune care să regleze relațiile dintre toți actorii educaționali. Pentru elevii cu cerințe educaționale speciale, aceste valori devin condiția fundamentală a participării autentice la viața școlii. Prezenta lucrare își propune să identifice și să analizeze valorile care unesc comunitatea școlară în jurul idealului educației incluzive, demonstrând că eliminarea barierelor atitudinale, metodologice și instituționale este posibilă doar în măsura în care școala funcționează ca spațiu al respectului, echității, solidarității și responsabilității partajate.

1. Cadrul conceptual: educația fără bariere și elevul cu CES

Conceptul de „educație fără bariere” este consacrat de mișcarea internațională Education for All și preluat în legislația românească prin Legea Educației Naționale nr. 1/2011. El desemnează procesul de identificare și înlăturare a obstacolelor care împiedică prezența, participarea și progresul tuturor elevilor în învățământul de masă. Barierele pot fi fizice, curriculare, comunicaționale, dar cele mai rezistente rămân barierele atitudinale, generate de prejudecăți, stereotipuri și lipsa informării. Elevii cu cerințe educaționale speciale, definiți de Ordinul MECS nr. 5574/2011 ca persoane care necesită asistență educațională suplimentară din cauza unor deficiențe, tulburări sau dezavantaje, reprezintă categoria cea mai expusă riscului de excludere. Pentru aceștia, „fără bariere” nu înseamnă absența diferențierii, ci absența discriminării. Diferențierea devine instrument al echității, nu al segregării, atunci când este ghidată de valori.

2. Valori fundamentale ale educației incluzive

a) Respectul și demnitatea umană

Respectul constituie valoarea-pivot a oricărui demers incluziv. El impune recunoașterea fiecărui elev ca persoană unică, purtătoare de drepturi și potențial, indiferent de diagnostic. Demnitatea nu se negociază în funcție de performanța academică. În plan practic, respectul se traduce prin limbaj adecvat, centrat pe persoană, prin protejarea intimității și prin refuzul etichetării.

Așa cum arată Gherguț, „atitudinea de respect necondiționat a profesorului modelează climatul întregii clase și devine factor protectiv împotriva bullying-ului”.

b) Echitatea și dreptatea educațională

Echitatea nu este sinonimă cu egalitatea formală. A oferi tuturor elevilor același manual, aceeași probă de evaluare și același timp de lucru înseamnă a perpetua inegalitatea. Echitatea presupune a oferi fiecăruia sprijinul de care are nevoie pentru a atinge obiectivele comune. Adaptarea curriculară, utilizarea tehnologiei asistive sau evaluarea prin portofoliu sunt expresii concrete ale dreptății, în sensul dat de Rawls: distribuirea resurselor astfel încât să avantajeze pe cei mai dezavantajați.

c) Solidaritatea și cooperarea

Școala fără bariere este o comunitate de învățare în care succesul individual este conectat la succesul grupului. Pedagogia cooperării, fundamentată pe teoria interdependenței pozitive, demonstrează că elevii tipici dezvoltă empatie și competențe sociale atunci când lucrează alături de colegii cu CES. La rândul lor, elevii cu CES își dezvoltă limbajul, autonomia și stima de sine. Solidaritatea se opune competiției distructive și transformă diversitatea în resursă didactică.

d) Responsabilitatea partajată

Eliminarea barierelor nu este sarcina exclusivă a profesorului de sprijin sau a consilierului școlar. Este o responsabilitate colectivă, asumată de director, cadre didactice, elevi, părinți și comunitate. Parteneriatul educațional real presupune comunicare transparentă, planificare comună și monitorizare continuă a progresului. Când responsabilitatea este fragmentată, apar „zonele gri” în care nevoile elevului cu CES rămân neacoperite.

3. De la valori declarate la practici educaționale

Transpunerea valorilor în realitatea școlii necesită intervenții coerente pe trei dimensiuni: Dimensiunea culturii organizaționale: Proiectul de dezvoltare instituțională trebuie să conțină explicit principii incluzive. Regulamentul intern sancționează limbajul discriminatoriu și promovează activități de conștientizare: „Săptămâna diversității”, „Maratonul empatiei”, tutoratul între elevi. Dimensiunea curriculară și metodologică: Proiectarea Universală pentru Învățare oferă un cadru operațional. Lecțiile sunt gândite din start cu multiple căi de acces la conținut – vizual, auditiv, kinestezic – și cu modalități variate de exprimare. Astfel, elevul cu CES nu primește „fișe adaptate” la final, ci participă la aceeași arhitectură didactică, fără a se simți diferit. Dimensiunea formării profesionale: Competența incluzivă devine standard pentru cariera didactică. Programele de formare trebuie să combine informarea teoretică cu exersarea practică a strategiilor de management al clasei eterogene, de comunicare cu familia și de lucru în echipa multidisciplinară.

4. Efecte ale educației fără bariere asupra comunității școlare

Când valorile unesc, beneficiile depășesc grupul-țintă. Elevii tipici își dezvoltă inteligența emoțională, toleranța la frustrare și abilitățile de lideri civici. Profesorii își extind repertoriul metodologic și își redescoperă vocația. Părinții elevilor cu CES capătă încredere în școală, iar părinții celorlalți elevi înțeleg că incluziunea nu „coboară nivelul”, ci ridică umanitatea actului educațional. Pe termen lung, se formează cetățeni care percep diversitatea ca normalitate, reducându-se costurile sociale ale marginalizării.

Concluzii

„Educație fără bariere” nu este un slogan, ci un proiect valoric. Valorile respectului, echității, solidarității și responsabilității partajate constituie liantul care transformă un grup de indivizi într-o comunitate educațională. Pentru elevii cu CES, aceste valori fac diferența dintre prezența fizică și apartenența reală, dintre tolerare și valorizare. Școala care și le asumă autentic devine spațiu al întâlnirii umane, în care fiecare copil este privit nu prin prisma limitelor, ci prin prisma posibilului. A construi o astfel de școală înseamnă a investi în coeziunea socială de mâine.

Bibliografie

Gherguț A., 2013, Sinteze de psihopedagogie specială. Ghid pentru concursuri și examene de obținere a gradelor didactice, Ediția a III-a, Editura Polirom, Iași.

Vrăsmaș Ecaterina, 2004, Introducere în educația cerințelor speciale, Editura Credis, București.

Vrăsmaș T., 2001, Învățământul integrat și/sau incluziv, Editura Aramis, București.

Cadrul didactic – manager al clasei de elevi

Prof. Ochia Florin Cristian, Colegiul Național de Informatică ”Matei Basarab”, Rm. Vâlcea

În cadrul clasei de elevi profesorul asigură respectarea normelor de conduită prevăzute în regulamentele școlare. El este managerul activităților educative din clasa de elevi și îndeplinește mai multe roluri : planificarea activităților educative, organizarea clasei ca grup socio-educativ, asigurând coeziunea și dinamica grupului școlar, conducerea democratică și operațională a clasei, folosind diferite strategii de intervenție, rezolvarea cu tact pedagogic a conflictelor, conducerea activităților educative nonformale și colaborarea cu familia, comunitatea locală etc.

Clasa de elevi poate fi apreciată ca un grup formal, acest fapt influențând constituirea și evoluția. Formarea clasei este artificială, fiind creată pe baza unor criterii de vârstă, de dispersie geografică a populației școlare și sub diferite intervenții, îndrumări și evaluări ale unor organisme și persoane investite cu asemenea funcții organizatorice. Din punct de vedere psihosociologic în acest grup social, ca urmare a interrelațiilor ce se stabilesc între membri, apare și se manifestă o

realitate socială cu consecințe multiple asupra procesului instructiv-educativ. Structura clasei de elevi ne permite să observăm că în interiorul acesteia se pot constitui în mod spontan subgrupuri pe baza de afinități reciproce, cu lideri informali, cu tendințe de delimitare față de grup, dezvoltând interacțiuni generatoare de tensiune și conflict.

Dincolo de aceste observații, clasa de elevi își prezintă dual imaginea de studiu din punct de vedere al managementului clasei : o prima perspectivă o reprezintă cea didactică și a doua cea psihosocială. Amandouă perspectivele au ca punct comun poziționarea accentului pe ideea asimilării clasei de elevi ca un spațiu preferențial al relațiilor interpersonale școlare.

La nivelul clasei de elevi ca un grup social cu o dinamica relațională accentuată sunt în general analizate două mari tipuri de forțe : influența personală a profesorului, atât ca lider, cât și ca factor exterior, precum și influența de grup, guvernată aparent de factori normali.

La nivelul managementului clasei trebuie ținut cont de toate resursele educaționale : valorice, materiale, financiare, umane. Cadrul didactic este în primul rând profesor și în al doilea rând manager.

Mecanismele de a preveni, interveni și rezolva anumite probleme disciplinare ce apar în clasă, presupun anumite strategii de intervenție a cadrului didactic, strategii de sorginte managerială. Succesul unui management al clasei presupune până la un punct și intervenția înainte de dezvoltarea situației problematice. Abilitatea de detectare a crizelor în fazele inițiale este de foarte multe ori mai valoroasă decât tratamentul intervenționist de după. Sunt situații în care putem să oferim sprijinul nostru numai cu un sfat sau cu o vorbă bună. Necesitatea intervenției trebuie observată la timp, noi, cadrele didactice trebuie să fim capabile să oferim ajutor și fără a ni se cere acest lucru. Trebuie să ne comportăm cu tact, discreție, să îi determinăm pe copii să colaboreze și să-și exteriorizeze problemele.

Un management eficient al situațiilor școlare presupune prezenta regulilor. Însă prea multe reguli creează confuzii în rândul elevilor și pot deveni imposibil de impus. Pentru a fi relevante regulile trebuie să evite extremele, să fie flexibile (să lase elevilor o libertate relativă, dar să le și arate în mod clar care sunt limitele). Negocierea regulilor presupune în mod explicit și negocierea unor sancțiuni pentru încălcarea lor, care să fie stabilite înainte de producerea unui incident.

Un bun manager al clasei implica stabilirea de reguli acolo unde trebuie, evitarea celor inutile, eliminarea pe cât posibil a celor punitive, revizuirea lor periodică, schimbarea sau eliminarea lor când este cazul. Pe lângă scopul lor pragmatic imediat, de a face controlabilă o situație școlară dată, negocierea și asumarea regulilor vizează o finalitate pe termen lung : formarea unor mentalități și atitudini democratice în raport cu norma și cu exigențele acesteia.

Școala e cunoscută mai mult prin procesele ei pedagogice (de instruire și de educare). Se știe că în clasa de elevi există o varietate de relații interindividuale. Este necesar să cunoaștem grupul și ca ansamblu dinamic de relații interumane (desfășurate atât în clasă, cât și în afara ei).

Bibliografie:

Iucu Romiță B., 2006, Managementul clasei de elevi: aplicații pentru gestionarea situațiilor de criză educațională, Editura Polirom, Iași.

Joița Elena, 2000, Management educațional. Profesorul-manager: roluri și metodologie, Editura Polirom, Iași.

Incluziune și demnitate – valori esențiale pentru elevii cu CES

Prof. Ochia Mădălina Camelia, Colegiul Național "Mircea cel Bătrân", Rm. Vâlcea

Introducere

Sistemul educațional românesc se află într-un proces continuu de transformare, având ca reper fundamental trecerea de la paradigma integrării la cea a incluziunii autentice. Dacă integrarea a presupus, istoric, adaptarea elevului cu cerințe educaționale speciale la normele școlii de masă, incluziunea inversează raportul, solicitând școlii să se adapteze pentru a răspunde diversității tuturor elevilor. În acest nou cadru axiologic, demnitatea umană devine principiul reglator al tuturor demersurilor educaționale. Prezenta lucrare analizează corelația dintre incluziune și demnitate în contextul școlarizării elevilor cu CES, evidențiind fundamentele teoretice, implicațiile practice și condițiile necesare pentru ca aceste valori să nu rămână declarative, ci să se concretizeze în experiența cotidiană a copilului.

1. Delimitări conceptuale: de la integrare la incluziune

Conceptul de „cerințe educaționale speciale” este definit de legislația națională ca ansamblul necesităților educaționale suplimentare care solicită o școlarizare adaptată particularităților individuale determinate de anumite deficiențe, tulburări sau dezavantaje. Ordinul MECS nr. 5574/2011 stabilește cadrul metodologic pentru organizarea serviciilor de sprijin, însă transpunerea în practică depinde de filosofia educațională adoptată la nivelul unității de învățământ. Integrarea școlară, specifică anilor '90-2000, a însemnat plasarea fizică a elevului cu CES în școala de masă, cu sprijin punctual, menținând însă așteptarea ca elevul să se conformeze standardelor existente. Incluziunea, în schimb, presupune „restructurarea culturii, politicilor și practicilor din școli astfel încât să răspundă diversității elevilor”. Ea se bazează pe premisa că diferența este o caracteristică firească a umanului, nu o abatere ce trebuie corectată. Demnitatea, ca valoare, este intrinsecă ființei umane și nu poate fi condiționată de performanță școlară, diagnostic sau grad de autonomie. În sens kantian, demnitatea impune tratarea persoanei întotdeauna ca scop în sine, niciodată ca mijloc. În

educație, acest principiu se traduce prin respectarea necondiționată a elevului, valorizarea potențialului său și protejarea împotriva oricărei forme de umilire, etichetare sau marginalizare.

2. Relația dialectică dintre incluziune și demnitate în contextul CES

Incluziunea și demnitatea se susțin reciproc. Nu poate exista incluziune autentică fără respectarea demnității, după cum demnitatea elevului cu CES rămâne un deziderat abstract în absența unor practici incluzive concrete. La nivel pedagogic, demnitatea se manifestă prin accesul la un curriculum adaptat, nu simplificat abuziv. Adaptarea curriculară, realizată prin Planul de Intervenție Personalizat, recunoaște dreptul elevului de a învăța în ritmul propriu, fără a-i fi negate așteptările înalte. A evalua un elev cu dislexie exclusiv prin probe scrise standardizate înseamnă a-i încălca demnitatea, reducându-l la deficit. A-i oferi timp suplimentar, evaluare orală sau tehnologie asistivă înseamnă a-i recunoaște demnitatea prin echitate. La nivel relațional, demnitatea se construiește în interacțiunile cotidiene. Limbajul folosit de cadrul didactic și de colegi este esențial: formulele „copilul cu probleme” sau „handicapatul clasei” sunt atacuri directe la demnitate, chiar dacă nu sunt intenționate. Cultura organizațională a școlii trebuie să promoveze limbajul respectuos, centrat pe persoană: „elev cu tulburare de spectru autist”, „elev care utilizează scaun rulant”.

3. Condiții ale transpunerii valorilor în practică

Pentru ca incluziunea și demnitatea să devină experiențe reale pentru elevul cu CES, sunt necesare intervenții pe trei paliere:

- a) Palierul atitudinal-valoric: Formarea inițială și continuă a cadrelor didactice trebuie să vizeze deconstruirea prejudecăților și dezvoltarea competenței emoționale. Studiile arată că atitudinea profesorului este predictorul principal al succesului incluziunii. Un profesor care percepe elevul cu CES ca „povară” va transmite acest mesaj implicit întregii clase, afectând demnitatea copilului.
- b) Palierul metodologic: Proiectarea universală pentru învățare oferă un cadru didactic ce respectă demnitatea prin diversificarea modalităților de prezentare a informației, de exprimare a elevilor și de angajare în sarcină. Metodele interactive, învățarea prin cooperare și mentoratul între colegi creează contexte în care elevul cu CES contribuie real, nu este doar asistat.
- c) Palierul instituțional: Școala trebuie să dezvolte o politică internă anti-bullying eficientă, cu proceduri clare de intervenție. Parteneriatul cu familia și cu profesorul de sprijin devine crucial. Amenajarea spațiului fizic accesibil și existența resurselor materiale adaptate transmit mesajul că elevul cu CES este așteptat și valorizat, nu tolerat.

4. Riscuri și derivate în absența valorilor autentice

Când incluziunea este doar formală, demnitatea este prima afectată. „Incluziunea de vitrină” – prezența fizică fără participare reală – generează fenomenul de izolare în grup. Elevul stă în bancă, dar lucrează permanent separat, nu este implicat în proiecte, nu este ales în echipe. O altă derivă este infantilizarea: supraprotecția și reducerea sarcinilor sub nivelul potențial transmit

mesajul că elevul nu este capabil, anulându-i demnitatea. La polul opus, ignorarea nevoilor reale sub pretextul „tratamentului egal” conduce la eșec repetat și la abandon școlar.

Concluzii

Incluziunea și demnitatea nu sunt opțiuni pedagogice, ci imperative etice ale școlii contemporane. Pentru elevul cu CES, școala incluzivă este spațiul în care diferența nu se transformă în stigmat, iar diagnosticul nu anulează identitatea. Realizarea acestui deziderat solicită cadrului didactic să-și asume rolul de garant al demnității fiecărui copil, prin competență profesională, reflecție etică și acțiune constantă. Doar astfel educația își îndeplinește funcția umanizatoare, formând nu doar competențe, ci și caractere capabile să construiască o societate incluzivă.

Bibliografie

Gherguț A., 2013, Sinteze de psihopedagogie specială. Ghid pentru concursuri și examene de obținere a gradelor didactice, Ediția a III-a, Editura Polirom, Iași.

Vrăsmaș Ecaterina, 2004, Introducere în educația cerințelor speciale, Editura Credis, București.

Vrăsmaș T., 2001, Învățământul integrat și/sau incluziv, Editura Aramis, București.

Învățarea interactivă, strategie eficientă de integrare a elevului cu CES

Prof. Ochia Mădălina Camelia, Colegiul Național ”Mircea cel Bătrân”, Rm. Vâlcea

Introducere

Școala românească contemporană se confruntă cu provocarea realizării unei educații incluzive autentice, în care fiecare elev, indiferent de particularitățile sale de dezvoltare, să beneficieze de șanse egale la învățare și progres. În acest context, integrarea elevilor cu cerințe educaționale speciale reprezintă nu doar o obligație legislativă ci și un demers pedagogic complex ce solicită regândirea strategiilor didactice tradiționale. Învățarea interactivă se configurează ca o soluție viabilă, având potențialul de a transforma clasa într-un mediu suportiv, în care elevul cu CES nu este doar tolerat, ci valorizat ca partener activ în procesul instructiv-educativ. Prezenta lucrare își propune să argumenteze eficiența strategiilor interactive în procesul de integrare școlară a elevilor cu CES, evidențiind fundamentele teoretice, modalitățile de aplicare și beneficiile constatate la nivelul dezvoltării cognitive și socio-emoționale.

1. Delimitări conceptuale: elevul cu CES și învățarea interactivă

Conceptul de „cerințe educaționale speciale” desemnează acele necesități educaționale suplimentare, complementare obiectivelor generale ale educației, care solicită o școlarizare adaptată particularităților individuale și caracteristice unor deficiențe sau tulburări de învățare. Integrarea școlară a acestor elevi presupune depășirea modelului medical centrat pe deficit și adoptarea modelului social al dizabilității, care plasează accentul pe eliminarea barierelor din mediul

educațional. Învățarea interactivă este definită în literatura de specialitate ca un ansamblu de strategii didactice ce presupun implicarea directă și conștientă a elevului în construirea propriilor cunoștințe, prin cooperare, comunicare și acțiune. Spre deosebire de paradigma tradițională, centrată pe transmiterea unidirecțională a informației, modelul interactiv îl situează pe elev în centrul procesului, transformând cadrul didactic din transmițător în facilitator al învățării.

2. Fundamente psihopedagogice ale învățării interactive în contextul CES

Eficiența metodelor interactive în lucrul cu elevii cu CES este susținută de teorii fundamentale ale psihologiei învățării. Teoria zonei proximei dezvoltări elaborată de Vîgotski argumentează că progresul cognitiv se realizează optim prin interacțiune socială și sprijin din partea unui adult sau a unui coleg mai competent. Pentru elevul cu CES, sarcinile de grup ghidate creează exact acest cadru de mediere, permițând atingerea unui nivel potențial de dezvoltare superior celui atins prin activitate individuală.

De asemenea, teoria inteligențelor multiple a lui Gardner justifică necesitatea diversificării strategiilor didactice. Un elev cu dificultăți de citire-scriere poate excela în sarcini ce valorifică inteligența vizual-spațială sau kinestezică. Metodele interactive precum jocul de rol, dramatizarea sau proiectul permit manifestarea acestor tipuri de inteligență, reducând frustrarea generată de insuccesul în sarcinile clasice.

3. Strategii interactive eficiente pentru integrarea elevului cu CES

Implementarea învățării interactive în clasele incluzive necesită adaptări metodologice, fără însă a reduce nivelul așteptărilor. Dintre metodele cu impact dovedit menționăm:

- a) Învățarea prin cooperare - Tehnica Turul galeriei sau Mozaicul permite fragmentarea sarcinii complexe în secvențe accesibile. Elevul cu CES primește o responsabilitate clară, adaptată nivelului său, iar reușita grupului depinde de contribuția fiecărui membru. Astfel se cultivă stima de sine și sentimentul de apartenență.
- b) Metodele activ-participative - Explozia stelară, Ciorchinele și Cubul stimulează gândirea și limbajul, fiind utile în special pentru elevii cu tulburări de limbaj sau TSA. Suportul vizual și caracterul ludic reduc anxietatea de performanță.
- c) Jocul didactic - Reprezintă o cale naturală de învățare pentru elevii cu deficiență mintală ușoară sau ADHD. Prin reguli clare și recompense imediate, jocul structurează comportamentul și menține atenția. Exemplu: jocul „Caută intrusul” pentru dezvoltarea operațiilor gândirii.
- d) Tehnologia asistivă și instrumentele digitale - Tabletele cu aplicații educaționale, softurile de tip text-to-speech sau tablele interactive permit personalizarea traseului de învățare. Elevul cu dislexie poate asculta textul în timp ce urmărește cuvântul evidențiat, reducându-se decalajul față de colegi. Rolul cadrului didactic este esențial. Acesta devine manager al învățării, având sarcina de a

proiecta sarcini diferențiate, de a constitui grupe eterogene funcționale și de a monitoriza dinamica relațională, prevenind marginalizarea sau etichetarea elevului cu CES.

4. Beneficii și limite ale învățării interactive în educația incluzivă

Cercetările aplicate în școala românească relevă beneficii multiple. La nivel cognitiv, se constată o îmbunătățire a capacității de înțelegere și reținere a conținuturilor, datorită procesării profunde a informației în grup. La nivel socio-emoțional, elevul cu CES dezvoltă abilități de comunicare, empatie și toleranță, iar colegii își formează atitudini prosociale, reducându-se comportamentele discriminatorii. Cu toate acestea, implementarea întâmpină și limite. Clasele numeroase, lipsa resurselor materiale și formarea insuficientă a cadrelor didactice în domeniul psihopedagogiei speciale constituie obstacole reale. De asemenea, există riscul ca sarcinile să nu fie corect calibrate, generând fie dependență excesivă de grup, fie eșec dacă nivelul este prea ridicat.

Concluzii

Învățarea interactivă nu reprezintă o rețetă universală, ci un cadru flexibil ce trebuie adaptat continuu la profilul clasei și la nevoile fiecărui elev. Pentru elevul cu CES, strategiile interactive creează contextul în care dizabilitatea nu mai este o barieră, ci o diferență gestionată pedagogic. Succesul integrării depinde în mod decisiv de competența cadrului didactic de a fi manager al situațiilor de învățare, de a proiecta activități diferențiate și de a cultiva un climat de acceptare. Astfel, școala devine un spațiu al echității reale, în care învățarea interactivă mijlocește trecerea de la integrare formală la incluziune autentică.

Bibliografie

Gherguț A., 2006, Psihopedagogia persoanelor cu cerințe speciale. Strategii diferențiate și incluzive în educație, Editura Polirom, Iași.

Oprea Crenguța-Lăcrămioara, 2008, Strategii didactice interactive, Editura Didactică și Pedagogică, București.

Vrăsmaș T., 2001, Învățământul integrat și/sau incluziv, Editura Aramis, București.

Egalitatea ca valoare. Literatura română și formarea conștiinței axiologice a adolescentului

Prof. Moscalu Cosmina, Liceul Tehnologic "Ferdinand I", Rm. Vâlcea

Rezumat

Egalitatea reprezintă una dintre valorile fundamentale ale societății contemporane, însă asumarea ei autentică depășește cadrul principiilor juridice și sociale, presupunând formarea unei conștiințe capabile să recunoască demnitatea, libertatea și unicitatea fiecărei persoane. În acest context, școala și, în mod particular, disciplina limba și literatura română au un rol important în educarea sensibilității morale și în dezvoltarea unei atitudini bazate pe respect, empatie și acceptarea

diversității. Literatura oferă elevului posibilitatea de a întâlni destine, mentalități și perspective diferite, transformând lectura într-un exercițiu de reflecție asupra valorilor umane. Lucrarea evidențiază modul în care literatura română poate contribui la formarea conștiinței axiologice a adolescentului și la înțelegerea egalității nu ca uniformizare, ci ca recunoaștere a demnității fiecărui individ.

Cuvinte-cheie: egalitate, valori, educație, literatură română, adolescență, empatie, demnitate

1. Egalitatea – de la principiu social la valoare personală

În sensul său profund, egalitatea nu presupune anularea diferențelor dintre oameni, ci recunoașterea faptului că, dincolo de particularitățile individuale, fiecare persoană are aceeași valoare și aceeași demnitate. În spațiul educațional, această distincție este esențială: a trata egal nu înseamnă întotdeauna a trata identic, ci a oferi fiecărui elev șansa de a se dezvolta și de a-și valorifica propriul potențial.

Școala este unul dintre spațiile în care principiul egalității capătă o dimensiune concretă. În sala de clasă se întâlnesc elevi cu personalități, experiențe familiale, ritmuri de învățare și niveluri diferite de pregătire. Misiunea profesorului nu este aceea de a uniformiza aceste diferențe, ci de a crea un cadru în care ele să nu devină surse de marginalizare sau discriminare.

În acest sens, egalitatea se află în strânsă legătură cu alte valori fundamentale: respectul, responsabilitatea, toleranța, solidaritatea, libertatea și empatia. O educație autentică nu poate transmite aceste valori exclusiv prin definiții. Ele trebuie experimentate, discutate și interiorizate.

Aici intervine literatura.

2. Literatura – spațiu al întâlnirii cu „celălalt”

Lectura literară presupune, înainte de toate, întâlnirea cu o altă conștiință. Cititorul intră în universul unui personaj, îi urmărește alegerile, suferințele, conflictele și aspirațiile. Prin această experiență, literatura poate deveni un exercițiu de empatie și de înțelegere a alterității.

Elevul nu citește doar despre un personaj; el este invitat să se întrebe: De ce a procedat astfel? Ce aș fi făcut eu? Este justificată atitudinea celorlalți față de el? Ce înseamnă dreptatea în această situație?

Aceste întrebări transformă lectura într-o experiență axiologică.

Literatura română oferă numeroase situații în care pot fi discutate probleme legate de inegalitate, prejudecată, condiția socială, libertate sau demnitate. De la lumea satului tradițional, surprinsă în operele lui Liviu Rebreanu, până la universul adolescentin și dilemele morale din literatura contemporană, textul literar permite profesorului să transforme valorile abstracte în experiențe concrete de reflecție.

Un exemplu relevant este romanul „Ion”, în care statutul social, proprietatea și accesul la pământ determină relații de putere și influențează profund destinul personajelor. Elevul poate

descoperi astfel că lipsa echității sociale nu reprezintă doar o problemă teoretică, ci poate modifica radical existența individului.

În „Moromeții”, universul rural devine un spațiu în care relațiile familiale și sociale pun în discuție autoritatea, libertatea și responsabilitatea. Personajele nu sunt simple „modele” de urmat sau de respins; ele trebuie înțelese în complexitatea lor.

În cazul unor texte precum „O scrisoare pierdută”, problematica valorilor poate fi abordată prin raportare la discrepanța dintre discursul public și comportamentul real. Elevii pot observa cum concepte precum moralitatea, interesul public, dreptatea sau responsabilitatea pot fi golite de conținut atunci când devin simple instrumente retorice.

Astfel, literatura nu oferă răspunsuri prefabricate, ci creează situații de reflecție.

3. Profesorul de limba română – mediator al valorilor

Rolul profesorului de limba și literatura română nu se limitează la transmiterea unor cunoștințe despre autori, opere, curente literare sau concepte de teorie literară. Profesorul este, în același timp, un mediator între text și cititor, între experiența estetică și experiența morală.

Într-o societate caracterizată de diversitate și schimbare, ora de limba română poate deveni un spațiu privilegiat al dialogului. Textul literar oferă un punct de plecare pentru întrebări care depășesc granițele analizei literare: Ce înseamnă să fii diferit? Când devine diferența motiv de excludere? Cum recunoaștem o nedreptate? Este suficient să nu discriminăm sau trebuie să intervenim atunci când observăm discriminarea?

Asemenea întrebări îi ajută pe adolescenți să își formeze propriile criterii de evaluare.

În acest proces, profesorul trebuie să evite atât moralizarea excesivă, cât și impunerea unei interpretări unice. Educația pentru valori nu înseamnă transmiterea unor judecăți definitive, ci formarea capacității elevului de a judeca responsabil.

Lectura devine astfel un exercițiu al libertății de gândire.

În plus, chiar relația pedagogică poate constitui un model de egalitate. Respectul acordat fiecărui elev, încurajarea exprimării opiniilor, acceptarea întrebărilor și valorizarea progresului individual sunt modalități concrete prin care profesorul transformă egalitatea dintr-un concept într-o experiență trăită.

4. Egalitate nu înseamnă uniformitate

Una dintre provocările educației actuale este depășirea confuziei dintre egalitate și uniformizare.

Dacă tuturor elevilor li se cere să gândească identic, să formuleze aceleași răspunsuri și să manifeste aceleași interese, egalitatea devine aparentă. Adevărata egalitate presupune, dimpotrivă, respectarea individualității.

În literatura română, această perspectivă poate fi valorificată prin diversitatea vocilor și a perspectivelor. Fiecare autor construiește o lume proprie, fiecare personaj propune o experiență distinctă, iar fiecare cititor poate avea o interpretare personală.

În acest sens, ora de literatură poate deveni un model de societate democratică în miniatură: opinii diferite, argumente diferite, sensibilități diferite, dar aceeași nevoie de respect și de dialog.

Andrei Pleșu subliniază, în reflecțiile sale etice, importanța discernământului moral și a capacității de a distinge între bine și rău, dreptate și nedreptate. Minima moralia este, de altfel, prezentată de Editura Humanitas ca o lucrare despre „o etică a intervalului”, centrată pe raportarea conștiinței individuale la bine, rău, dreptate și nedreptate.

În acest cadru, educația pentru egalitate nu poate fi separată de educația pentru discernământ.

5. De la lectura literară la comportamentul cotidian

Unul dintre obiectivele majore ale educației axiologice este transferul valorilor din spațiul școlii în viața de zi cu zi.

Elevul care înțelege suferința unui personaj marginalizat poate deveni mai atent la colegul care este exclus dintr-un grup. Elevul care analizează nedreptatea socială dintr-un roman poate înțelege mai ușor mecanismele prejudecății din realitatea contemporană. Elevul care învață să respecte interpretarea diferită a unui text poate învăța, implicit, să accepte existența unor perspective diferite în societate.

Prin urmare, literatura contribuie nu doar la formarea competenței de comunicare sau a gustului estetic, ci și la dezvoltarea competenței civice și morale.

Valoarea educativă a literaturii se află tocmai în această capacitate de a-l determina pe cititor să iasă, pentru o vreme, din limitele propriei experiențe și să privească lumea prin ochii altuia.

Concluzii

Egalitatea este mai mult decât un principiu social sau juridic; este o valoare care trebuie cultivată prin educație, prin dialog și prin experiențe care dezvoltă respectul față de celălalt.

În acest proces, literatura română ocupă un loc privilegiat. Ea oferă elevilor personaje și situații prin intermediul cărora pot fi analizate libertatea, demnitatea, responsabilitatea, discriminarea, solidaritatea și dreptatea. Citind, adolescentul nu dobândește doar informații despre lumi imaginare sau reale, ci își exersează capacitatea de a înțelege experiențe diferite de propria sa experiență.

A educa pentru egalitate înseamnă, în fond, a educa pentru demnitatea celui alt. Iar profesorul de limba și literatura română poate transforma fiecare text relevant într-o invitație la reflecție, dialog și responsabilitate.

Literatura nu ne învață întotdeauna ce să gândim, dar ne poate învăța cum să privim omul. Iar într-o societate în care diferențele sunt inevitabile, capacitatea de a le înțelege fără a le transforma în motive de excludere reprezintă una dintre cele mai importante valori pe care școala le poate forma.

Bibliografie selectivă

Călinescu, George, Istoria literaturii române de la origini până în prezent, București, Editura Minerva, 1982.

Ibrăileanu, Garabet, Spiritul critic în cultura românească, București, Editura Minerva, 1984.

Manolescu, Nicolae, Arca lui Noe. Eseu despre romanul românesc, București, Editura Gramar, 2007.

Pleșu, Andrei, Minima moralia. Elemente pentru o etică a intervalului, București, Humanitas, 2013.

Impactul proiectelor educative extracurriculare în dezvoltarea personalității elevilor

Pleșa Andreea, Liceul Tehnologic "Ferdinand I", Rm. Vâlcea

Proiectele educative extracurriculare joacă un rol esențial în dezvoltarea personalității elevilor, contribuind la formarea abilităților sociale, emoționale și cognitive. Aceste activități nu doar că susțin învățarea formală, dar ajută și la dezvoltarea caracterului, a încrederii în sine și a abilității de a lucra în echipă. Iată câteva exemple de bune practici în proiectele educaționale extracurriculare și impactul acestora:

1. Cluburi de dezbateri sau public speaking

- **Impact asupra elevilor:** Participarea la cluburi de dezbateri ajută elevii să-și dezvolte abilități de gândire critică, să își exprime opiniile clar și să argumenteze logic. Aceste activități stimulează încrederea în sine și îmbunătățesc abilitățile de comunicare.

- **Exemplu de bună practică:** Cluburile de dezbateri din școli organizate cu ajutorul cadrelor didactice, dar și a unor traineri sau mentori din afaceri sau domeniul juridic, care oferă elevilor posibilitatea de a participa la competiții naționale sau internaționale, punându-i în contact cu diversitatea de opinii și perspective.

2. Proiecte de voluntariat

- **Impact asupra elevilor:** Implicarea elevilor în activități de voluntariat îi învață despre responsabilitate, empatie și importanța contribuției la comunitate. Aceste experiențe le pot dezvolta abilități de leadership și colaborare, creând un sentiment de apartenență și scop.

- **Exemplu de bună practică:** Organizarea de campanii de voluntariat în cadrul școlii sau în comunitate, cum ar fi colectarea de haine sau alimente pentru persoanele defavorizate, ajutându-i pe elevi să înțeleagă importanța implicării în problemele sociale.

3. Proiecte artistice (teatru, muzică, arte vizuale)

- **Impact asupra elevilor:** Participarea la activități artistice stimulează creativitatea, autoexprimarea și încrederea în propriile abilități. Elevii învață să-și depășească fricile, să colaboreze cu ceilalți și să-și gestioneze timpul eficient.

- **Exemplu de bună practică:** Organizarea de ateliere de teatru sau spectacole de muzică, în care elevii să lucreze la crearea unui spectacol complet, de la conceperea unui scenariu până la punerea în scenă. Aceste activități contribuie la dezvoltarea abilităților de lucru în echipă, dar și la îmbunătățirea stimei de sine.

4. Proiecte de mediu (ecologice)

- **Impact asupra elevilor:** Participarea la proiecte ecologice le oferă elevilor ocazia de a învăța despre sustenabilitate și protecția mediului, dezvoltându-le un simț al responsabilității față de planetă. De asemenea, elevii dobândesc abilități practice în domeniul gestionării resurselor și al protecției mediului.

- **Exemplu de bună practică:** Implementarea de proiecte precum „Plantăm un arbore” sau „Curățenia de primăvară” în care elevii sunt implicați în activități de reciclare, plantare a copacilor sau curățarea zonelor verzi din jurul școlii sau al comunității.

5. Proiecte STEM (știință, tehnologie, inginerie și matematică)

- **Impact asupra elevilor:** Activitățile din domeniul STEM le dezvoltă abilități analitice, de rezolvare a problemelor și de inovare, toate aceste competențe fiind esențiale într-o lume în continuă schimbare.

- **Exemplu de bună practică:** Organizarea de concursuri de robotică sau hackathoane în care elevii pot crea soluții tehnologice la provocări reale, lucru care contribuie la dezvoltarea gândirii critice și a creativității.

6. Proiecte sportive

- **Impact asupra elevilor:** Activitățile sportive ajută la dezvoltarea fizică și emoțională a elevilor, îmbunătățind coordonarea, disciplina și lucrul în echipă. Ele sunt esențiale pentru sănătatea mentală și fizică a elevilor.

- **Exemplu de bună practică:** Organizarea de turnee sau competiții între școli sau în cadrul comunității locale. Aceste activități nu doar că încurajează spiritul de competiție sănătos, dar ajută și la dezvoltarea caracterului, a respectului pentru ceilalți și a gestionării înfrângerii sau succesului.

Concluzie:

Proiectele educaționale extracurriculare sunt fundamentale pentru formarea unei personalități echilibrate a elevilor, contribuind la dezvoltarea abilităților esențiale pentru viață. Prin

implicarea elevilor în aceste activități, aceștia își formează nu doar cunoștințe, ci și trăsături importante de caracter, învățând lecții valoroase despre colaborare, respect și responsabilitate.

Bibliografie

Joița Elena, 2000, Management educațional. Profesorul-manager: roluri și metodologie, Editura Polirom, Iași.

Impactul proiectelor educative extracurriculare în dezvoltarea personalității elevilor: exemple de bune practici

Prof. Popescu Florina, Școala Gimnazială Nicolae Bălcescu, sat Rotărăști

Educația modernă nu se limitează doar la activitățile desfășurate în cadrul orelor de curs, ci include și o serie de activități extracurriculare care contribuie la dezvoltarea armonioasă a elevilor. Proiectele educative extracurriculare reprezintă activități organizate în afara programului școlar obligatoriu, având rolul de a completa procesul instructiv-educativ și de a valorifica potențialul creativ și social al elevilor.

Participarea elevilor la astfel de proiecte contribuie la dezvoltarea competențelor sociale, la formarea caracterului și la consolidarea unor valori importante precum responsabilitatea, cooperarea și spiritul civic. Cercetările arată că implicarea în activități extracurriculare este asociată cu rezultate școlare mai bune, motivație crescută pentru învățare și dezvoltarea unor abilități esențiale precum leadershipul, comunicarea și managementul timpului. (honorsociety.org)

Activitățile extracurriculare contribuie semnificativ la dezvoltarea personalității elevilor prin stimularea creativității, dezvoltarea abilităților sociale și formarea unei imagini pozitive despre sine.

Unul dintre cele mai importante beneficii ale acestor activități este dezvoltarea competențelor sociale. Participarea la proiecte educative îi ajută pe elevi să colaboreze cu colegii, să comunice eficient și să rezolve conflicte într-un mod constructiv. Activitățile de grup, precum proiectele de voluntariat sau cluburile școlare, dezvoltă spiritul de echipă și sentimentul de apartenență la comunitate. (linkedin.com) În același timp, proiectele extracurriculare contribuie la dezvoltarea încrederii în sine. Elevii au ocazia să își descopere talentele și să își valorifice aptitudinile în domenii precum sportul, arta, muzica sau știința. Aceste experiențe le oferă satisfacția reușitei și îi motivează să se implice activ în viața școlii.

De asemenea, activitățile extracurriculare contribuie la dezvoltarea unor competențe esențiale pentru viața adultă, cum ar fi:

- leadershipul;
- responsabilitatea;
- capacitatea de organizare;
- gestionarea timpului;

- gândirea critică.

Aceste competențe sunt dobândite prin participarea la activități practice, în care elevii sunt implicați direct în organizarea și desfășurarea proiectelor. Proiectele educative extracurriculare pot îmbrăca forme variate, în funcție de interesele elevilor și de resursele instituției școlare.

Printre cele mai frecvente tipuri de activități extracurriculare se numără:

a) Proiecte culturale și artistice: Aceste activități includ concursuri literare, spectacole de teatru, expoziții de artă sau festivaluri școlare. Ele stimulează creativitatea elevilor și contribuie la dezvoltarea sensibilității artistice.

b) Proiecte sportive: Activitățile sportive dezvoltă spiritul de echipă, disciplina și perseverența. Participarea la competiții sportive îi învață pe elevi să gestioneze atât succesul, cât și eșecul.

c) Proiecte de voluntariat și implicare comunitară: Prin activități precum campanii de ecologizare, colecte caritabile sau vizite la centre sociale, elevii își dezvoltă empatia și responsabilitatea socială.

d) Cluburi și cercuri tematice: Cluburile de lectură, cercurile de știință, cluburile de dezbateri sau cele de informatică oferă elevilor oportunitatea de a-și aprofunda interesele și de a descoperi noi pasiuni.

Astfel de activități contribuie la dezvoltarea interesului pentru învățare și pot influența alegerea unei viitoare cariere. ([sciencedirect.com](https://www.sciencedirect.com))

Pentru ca proiectele extracurriculare să aibă un impact real asupra dezvoltării elevilor, este important ca acestea să fie bine planificate și adaptate nevoilor elevilor. Un exemplu de bună practică îl reprezintă proiectele interdisciplinare, în care elevii aplică cunoștințe din mai multe domenii. De exemplu, organizarea unei „Zile a mediului” poate implica activități de biologie, geografie, educație civică și artă.

Colaborarea dintre școală și instituții precum biblioteci, muzee, ONG-uri sau autorități locale contribuie la diversificarea activităților educative și la crearea unor experiențe autentice de învățare.

Un alt exemplu de bună practică este implicarea elevilor în planificarea și organizarea activităților. Astfel, elevii își dezvoltă spiritul de inițiativă și capacitatea de luare a deciziilor.

Activitățile de voluntariat, precum campaniile de ajutorare a persoanelor defavorizate sau proiectele de protecție a mediului, contribuie la dezvoltarea empatiei și a responsabilității sociale.

Prin astfel de inițiative, școala devine un spațiu de formare nu doar intelectuală, ci și morală.

Participarea constantă la proiecte extracurriculare aduce numeroase beneficii elevilor:

- îmbunătățirea rezultatelor școlare;
- dezvoltarea abilităților sociale și emoționale;
- creșterea motivației pentru învățare;

- reducerea absenteismului;
- dezvoltarea unei imagini pozitive despre sine.

Studiile arată că elevii implicați în astfel de activități manifestă un interes mai mare pentru educație și sunt mai motivați să își continue studiile. (honorsociety.org) În plus, activitățile extracurriculare contribuie la starea de bine a elevilor, oferindu-le oportunități de socializare și exprimare personală.

Proiectele educative extracurriculare joacă un rol esențial în dezvoltarea personalității elevilor și în formarea competențelor necesare pentru viața socială și profesională. Aceste activități completează educația formală, oferind elevilor oportunitatea de a-și descoperi aptitudinile, de a-și dezvolta creativitatea și de a învăța să colaboreze cu ceilalți. Prin participarea la proiecte extracurriculare, elevii dobândesc valori importante precum responsabilitatea, respectul, solidaritatea și spiritul civic. În același timp, ei își dezvoltă abilități practice care nu pot fi formate exclusiv în cadrul orelor de curs.

În concluzie, integrarea proiectelor educative extracurriculare în activitatea școlară reprezintă o condiție esențială pentru realizarea unei educații moderne, centrate pe dezvoltarea completă a personalității elevilor.

Bibliografie:

1. Cucoș, Constantin – *Pedagogie*, Editura Polirom, Iași, 2014.
2. Joita, Elena – *Pedagogie. Educație și curriculum*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2003.
3. Cerghit, Ioan – *Metode de învățământ*, Editura Polirom, Iași, 2006.

Mai dăinuiește literatura printre generațiile actuale de elevi?

Prof. Preoteasa Ana-Maria, Liceul Tehnologic "Ferdinand I", Rm. Vâlcea

Literatura, ca formă primordială de manifestare a narațiunii, a prezentat și va prezenta interes chiar dacă vrem sau nu. Da, putem fi sceptici în ceea ce privesc formele pe care le va dezvolta, ariile sale de manifestare, dar putem crede cu certitudine că va dăinui. De ce? Pentru că ea, ca formă de artă, manifestă frumosul și contribuie la desăvârșirea personalității individului, lucru subliniat, de altfel și de programele actuale de limba și literatura română, disciplină complexă constituită în manieră integrată pe trei axe fundamentale, numite componente – cea lingvistică, cea interrelațională, cea estetică și culturală. Aceasta din urmă „*aparține literaturii, ca artă a cuvântului, care asigură dezvoltarea complexă a personalității umane*” (Programa școlară pentru disciplina limba și literatura română, 2017, p. 2).

Mai mult, Alina Pamfil consideră narațiunea literară ca fiind „o strategie fundamentală de construcție de sens” (Pamfil, A. art. Narațiune – strategie fundamentală de construcție de sens, p.3). Este real faptul că sensul se definitivează prin literatură, practic ea nu face altceva decât să justifice și să lege laolaltă toate năzuințele, toate credințele, toate eșecurile, dar și toate fericirile, dând naștere existenței în sine.

Deși curriculumul școlar s-a modificat la disciplina limba și literatura română, nu putem să ne dezicem de cele trei domenii primordiale, limba, literatura și comunicarea. Ele nu sunt insulare, atâta vreme cât profesorul, în demersul său de abordare a disciplinei la clasă, reușește să găsească punctele de legătură, conexiunile care fac posibilă o predare integrată, atât de mult dorită în contemporaneitate. Mai mult decât atât, între ele ar trebui să existe o relație de interdependență: literatura (care propune atât texte literare, cât și nonliterare) oferă celorlalte două domenii un material „divers” sub aspect textual, lingvistic, discursiv, situațional. De asemenea, cunoașterea elementelor de construcție a comunicării, oferă studiului textului literar sau nonliterar, instrumente utile pentru descifrarea, analiza și interpretarea sensurilor. Nu în ultimul rând, achizițiile din domeniul limbii sunt importante și pentru domeniul comunicării, pentru că ele oferă elevului cunoașterea legilor de combinare și selecție a elementelor de construcție a comunicării. Literatura nu mai este un domeniu static în care elevii studiază texte, ci devine unul dinamic, în care literatura nu mai înseamnă doar cunoaștere, ci înseamnă și comunicare. Totuși, trebuie să fim realiști și să constatăm că, deși literatura are rol formativ și modelator al personalității umane, al gândirii, al existenței ca modalitate de redare a chintesenței unui text și a propriilor trăiri, nu se mai citește atât de mult pe cât ne-am dori sau ar trebui. Cartea, cu tot ceea ce presupune ea, evadare, libertate, bucurie, începe să piardă teren în fața multitudinii de dispozitive apărute în ultimii ani (gadgeturi). Astfel, misiunea profesorului de limba și literatura română (pentru că este vorba despre o misiune de percepere, de conștientizare a importanței așternerii literei în mod estetic pe hârtie) devine mult mai grea, aproape sisifică, în a forma gustul elevilor pentru carte. Inițial, trebuie să-i faci să se îndrepte către ea, să înțeleagă textul, apoi „să-l guste”, să-l exploreze și să-l interpreteze, mai ales că elevii din ziua de astăzi sunt și ei mult mai dornici de cunoaștere, iar accesul la informație este destul de accesibil tuturor datorită existenței internetului și a vitezei, repeziciunii cu care informația circulă.

Am realizat ce influență puternică asupra dezvoltării armonioase a copilului exercită un cadru didactic. De aceea, abordarea lecturii la clasă mi s-a părut permisivă în a corobora tot ceea ce reprezintă eu, ca individualitate, ca profesor cu cerințele, trebuințele, angoasele elevului care conduc către formarea competențelor de toate tipurile atât de necesare traiului într-o societate care abia așteaptă să-l prindă în mrejele-i și să-l acapareze. Acest lucru mi l-am propus, și anume căutarea și

găsirea unor soluții pentru a-i apropia pe elevi de textul narativ, în particular literar, mai mult decât sunt, spre a-i sprijini în a-l înțelege și a-l transpune în situații concrete de viață.

În ultimii ani mi-am schimbat puțin perspectiva despre ceea ce înseamnă literatura, față de modul în care trebuie să mă raportez la ea atunci când sunt pusă în postura de a o preda la clasă. Schimbarea a venit natural, în sensul că am realizat că generațiile de copii s-au schimbat, odată cu ei schimbându-se și gusturile în materie de lectură și de perspectivă scriitoricească. Textele narrative literare clasice par că nu mai atrag și este oarecum normal pentru că nu mai sunt raportate la realitatea lor, aceea în care ei trăiesc, așa încât textele propuse studiului trebuie să fie îmbinate, mai vechi și mai noi. Nu pot fi nici adepta numai a textelor nou intrate în manuale sau prin varii alte căi pentru că a uita textele narrative literare clasice înseamnă a uita originile literaturii, și încă a uneia foarte bune, care a hrănit sufletele decenii la rând.

Această schimbare a perspectivei, așa cum o numeam, a mai venit ulterior și dintr-o anumită constrângere, în sensul că programele în sine propun o schimbare de viziune: *„programa îi permite profesorului să își manifeste creativitatea, eliminând abordările excesiv teoretizate și asigurând flexibilitatea și eficiența în procesul de formare a competențelor-cheie, prin raportare permanentă la elemente reprezentative ale culturii românești și universale”* (Programa școlară pentru disciplina limba și literatura română, 2017, p. 26). Practic, nu mai sunt vizate doar cunoștințele despre literatură, despre anumite texte, despre specificitatea acestora, ci concură toate eforturile spre formarea unor competențe sau maniere, abilități de receptare a unor texte și, mai departe, antrenarea fiecăruia de a reuși să-și conceapă propriile texte comunicative, de a reuși să le expună și să le susțină. Altfel spus, se vizează cu precădere competența și formarea ei, nu neapărat cunoștințele! Sau, și mai concret, faptul că programele actuale (curriculum actual) stau sub semnul comunicării are drept consecință perceperea lecturii atât ca act de cunoaștere, dar și ca act de comunicare (oricând, cititorul sau lectorul comunică cu textul și se comunică prin acesta, reconstituie sensuri, le scoate din anonimat pe altele). Din același considerent, o altă noutate a programei este deschiderea către o perspectivă sub forma unei triade, care cuprinde nu numai texte literare, ci și alte tipuri, văzute ca mesaje ale lumii cotidiene, contemporane, precum texte nonliterare, filme, picturi, piese de teatru, frânturi muzicale.

Demersul meu științific îl bazez constant pe activități antrenante, de căutare, de identificare a sensurilor și de ce nu, a formării gustului pentru lectură, componentă de bază a desăvârșirii unei personalități umane. Voi căuta și voi găsi în permanență metode care să îi încite la lectură. Voi încerca să le fiu partener de lectură, dar și „călău”, să creez și să întrețin un climat de educație și de învățare. Voi avea grijă ca totul să pară un joc (și nu o joacă, pentru că aceasta din urmă nu are un scop didactic în sine), destindere și relaxare! Vizez citirea textului narativ literar de dragul de a citi, nimic impus! Totul redus la curiozitatea copiilor pe care am vrut să o stârnesc. Cred cu tărie că

fiecare copil are disponibilitatea sufletească necesară apropierii de lectură, ceea ce le lipsește unora este poate mentorul, ghidul, pârgăia care să le facă trecere mai ușoară spre text, spre carte: „*Ca să înveți să citești, trebuie, în primul rând, să citești foarte încet și tot așa mereu până la ultima carte care va avea onoarea să fie citită de tine; vei citi foarte încet, pe îndelete, atât pentru plăcerea ta, cât și pentru a te instrui sau a-i face critica.*” (Faguet, É., p. 11) Gustul, sensibilitatea, judecata de apreciere, bucuria lecturii și nevoia de carte literară, atribute ale omului cultivat, se formează în efortul de înțelegere, de trăire și de prețuire a operei literare în sine, efort care este și trebuie îndrumat un timp de priceperea profesorului și de capacitatea acestuia de persuasiune constructivă.

Îmi doresc ca munca depusă de mine să fie privită ca o reală preocupare în ceea ce privește efortul la clasă, găsirea celor mai eficiente strategii în vederea consolidării anumitor noțiuni, în vederea atingerii competențelor – cheie ale parcursului gimnazial (comunicare în limba maternă, sensibilizare și exprimare culturală) și a obținerii performanței pentru fiecare elev în parte și chiar am reușit să valorific o parte dintre obiectivele propuse. Când spun performanță nu mă refer la ideea privită din prisma participării la „n” competiții școlare, ci performanță văzută ca un punct maximal al informațiilor, al adaptării la o anumită situație de comunicare, al receptării unui text, pe care îl poate atinge fiecare elev în parte, în ritmul său, respectându-se particularitățile de vârstă deopotrivă. Perspectiva pedagogică s-a modificat considerent în ultimii ani, s-a descoperit esența problemei, beneficiarul oricărei schimbări din școală. Școala a început să formeze copilul în loc să-l deformeze, îi deschide orizontul sau depune o muncă asiduă în acest sens, îl obligă la mișcare, la acțiune, la reacție, deci îl pregătește pentru viață. Concret, acest lucru mi l-am dorit – să pun în centrul atenției elevul, sau mai bine zis lectorul zilelor noastre, să îi acord toată atenția necesară; totodată ea are menirea de a-i orienta și de a-i stimula pe elevi la un efort personal de înțelegere a ceea ce citesc, a narativului literar în particular, de a le trezi interesul pentru interpretarea acestuia din poziția omului contemporan, modern, mai puțin influențabil decât de lăuntru fiecareia în parte, ca entitate individuală. Se dorește astfel nu o învățătură pe bază de memorizare, care a demonstrat că nu mai are relevanță neapărat, ci de înțelegere conștientă, cât mai profundă și mai eficientă în influențe educative.

Consider că efortul meu își atinge scopul, nu e gratuit și lipsit de sens, adică toate încercările și eforturile de a-i face pe elevi să descopere textul narativ literar, i-a apropiat mai mult de lectură. În plus, i-a transformat pe unii în adevărați „arheologi” ai acestui tip de text, mai ales prin căutările elaborate pe care le-au întreprins. Nu toate activitățile și-au atins scopul maximal, dar nu a existat niciuna la care să nu se încerce găsirea unei soluții. Inițial, demersul a fost unul stângaci, cu greșeli de percepție, de înțelegere a textului, în general și a textului narativ literar, în particular, dar elevii au avut oportunitatea de a descoperi că lectura nu le răpește nimic, din contră le aduce multe beneficii. Consider că le-au fost activate pe deplin componenta lingvistică și cea de comunicare, atât

de necesare societății în care viețuim, iar cei mai norocoși au putut, datorită talentului lor, să transpună artistic firul narativ. Cu toții au avut șansa de a-și expune schematic (prin varii modalități) noțiunile constitutive ale textului narativ literar și frumusețea acestuia, iar transpunerea mai stângace a unora nu a fost stigmatizată, ci, din contră, încurajată. Am dovedit faptul că elevii, de orice vârstă, au un potențial deosebit de comunicare, aplicabil în condiții variate și am încercat să îi fac să perceapă școala ca pe un mediu prielnic de dezvoltare, de expunere a ideilor, iar limbajul lor să fie unul mult mai bogat, în concordanță cu gândurile și intențiile lor. Unii copii citesc pentru că sunt puternic ancorați în activitatea școlară, iar alții „deschid” cartea pentru că vor să se regăsească acolo, într-o lume nouă, pe lume pe care cea reală nu o poate elibera de „obișnuință”. În acest sens, aplaud inițiativa Grupului Editorial Art care, prin apariția Colecției Arthur, a reușit să îi atragă pe elevi, conducându-i până în punctul de a-i face curioși să li se alăture în lungul și sinuosul drum al citirii unui text narativ literar. Subliniez faptul că în demersul meu didactic am uzat de lecturile propuse de ei, atât la nivel scriptural, dar și la nivel al imaginii. Lecturile lor sunt organizate sub forma unor buline colorate (aspect care i-a câștigat pe majoritatea copiilor), este un soi de „găselniță” care îi atrage pe copii, pentru că observând culoarea știu la ce să se aștepte din partea cărții, iar imaginile care rezidă din copertă sunt de-a dreptul fascinante, vii, colorate, atrăgătoare. Numai privind imaginea de pe copertă, elevii pot să-și dea cu părerea despre conținutul cărții.

Este o muncă asiduă, uneori sinuoasă, chiar plină de „ghimpă”, dar rodnică, productivă. Efortul depus de mine este identic cu acela al elevilor, poate chiar mai mare. Trebuie, într-un timp relativ scurt, sub presiunea constantă a predării noțiunilor referitoare la textul narativ literar în gimnaziu, să lecturez toate textele care au mici reproduceri în manuale sau care sunt amintite la referințele privind lectura suplimentară. De ce? Răspunsurile pot fi multiple, dar cel mai elocvent este faptul că trebuia să le fiu etalon, să le fiu model elevilor! Nu pot să le propun un anumit text spre lectură, iar eu să nu-l fi citit, să nu-l fi perceput, să nu-l fi simțit. Ar fi injust și nici nu aș fi convingătoare fără exemple elocvente din text care să susțină ceea ce propun, iar simțul elevului este unul aparte. Dacă-i oferi sinceritate, pe aceasta ți-o va oferi și el!

Poate că nevoia de lectură nu mai este atât de puternic resimțită, dar atât timp cât la școală mai sunt copii care mai au puterea de a trece prin cuvânt, dincolo, în lumea imaginată în urma actului lecturii, atunci merită orice efort! Sunt momente în care elevii recunosc meritul lecturii, considerând că, fără cărți lumea ar fi plictisitoare, simplă, cu oameni incuși și cu gândire primitivă. Am încercat să răspund dorinței nerostite a unor elevi de a construi, cu tactul și sensibilitatea mea, din ora de limba și literatura română o poartă deschisă către o lume dorită de ei, una în care valorile prind viață prin frumusețea cuvântului, iar imaginația plăsmuiește viitorul, dând astfel vieții importanța pierdută în zbuciumul modernității bazate pe o realitate atât de rece care, parcă, își

dorește să înghețe puțin câte puțin speranța, dorința, libertatea de a crede în visuri, într-o lume plăsmuită așa cum ne dorim.

Bibliografie

1. Pamfil, Alina, Narațiune – strategie fundamentală de construcție de sens în Revista Perspective, nr. 17, 2008;
2. Pavelescu, Marilena, Metodica predării limbii și literaturii române. Ghid pentru susținerea examenelor de definitivare și de acordare a gradelor didactice, București: Editura Corint, 2010.

“Scriitorul ascuns”

Prof. Preoteasa Ana Maria, Liceul Tehnologic „Ferdinand I”, Râmnicu Vâlcea

Fiecare copil este unic, este o enigmă, este un izvor de creativitate. Să nu-i secăm izvorul, ba dimpotrivă, să-l ajutăm să se afirme. În societatea contemporană, cu schimbări rapide și efecte imediate, educația și învățământul trebuie reînnoite, completate, adaptate, astfel încât putem vorbi despre o permanentă inovație și creație în activitatea didactică centrată pe elev, care în vedere transformarea acestuia din “obiect” al procesului didactic în “subiect activ” al propriei deveniri. Obiectivul general este acela de a promova creativitatea ca factor cheie în dezvoltarea competențelor personale și sociale prin învățarea pe tot parcursul vieții dar și de a găsi strategii moderne folosite pentru asigurarea unei educații de calitate în învățământ.

Pentru a susține creativitatea, predarea declarativă, de tip clasic trebuie depășită și înlocuită cu metode care pun accent pe explorare, pe descoperire, pe încurajarea gândirii critice a elevului, pe participarea activă a acestuia la formarea și dezvoltarea sa intelectuală. Definind creativitatea ca o combinație între gândire, emoție și imaginație, trebuie să avem în vedere crearea unor contexte adecvate manifestării celor trei componente, prin alegerea de activități care să presupună exersarea gândirii, exprimarea emoțiilor și stârnirea imaginației. Inteligența, acest motor al imaginației, poate fi ținută permanent în funcțiune prin construirea unei baze solide de cunoștințe, prin încurajări, prin aprecierea spontaneității copiilor, prin validarea răspunsurilor non-standard, prin crearea unor situații-problemă, prin oferirea de teme și materiale diversificate. Pentru a cultiva creativitatea la vârsta școlară mică avem nevoie de toleranță la greșeală, curiozitate, deschidere spre nou, încredere în sine, simț critic. Dacă le asigurăm copiilor un mediu securizat, dar provocator, cu activități noi din zona lor de interes, folosind o strategie în care metodele moderne de învățare și evaluare au un rol permanent, putem crește inteligența și în consecință, creativitatea. Învățământul modern impune să educăm elevii în spirit creativ. Predarea sau învățarea trebuie să fie una creativă. De aceea trebuie să avem în vedere relații de colaborare cu elevii, învățarea să se desfășoare prin cercetare, să

apreciem ideile și activitățile elevilor și să le acceptăm, să încurajăm elevii să pună întrebări și să dialogheze între ei, să desfășoare activități individuale sau de grup, care să fie apreciate favorabil. Astăzi, mai mult ca oricând, e necesar ca sarcinile de lucru ale elevilor să fie incitante, neconvenționale, să facă apel la imaginație și la posibilitățile lor creative, să le stimuleze curiozitatea, spiritul critic și de observație și, foarte important, să încurajăm copiii să-și depășească timiditatea, teama de a nu greși, de ridicol. Datoria noastră, a dascălilor, este să încurajăm tinerele talente, să le ajutăm să-și dezvolte aptitudinile. Nu putem vorbi despre imaginație și cultivarea acesteia la școlari, fără a face trimitere la cea mai bogată sursă de inspirație și anume poveștile scrise sau inventate cu care copiii trebuie să ia contact de la o vârstă fragedă pentru a le planta semințele imaginației pe care mai târziu să le „exploatăm” în scopul obținerii de produse creative și valoroase. Atelierele de creație literară aduc o mare contribuție la dezvoltarea creativității, descoperirea și stimularea talentelor, aptitudinilor elevilor, la cultivarea interesului și pasiunii pentru literatură și artă în general, la cunoașterea și însușirea temeinică a limbii române-izvorul veșnic viu de gândire și simțire al poporului nostru, la evidențierea valorilor autentice. În conceperea, organizarea și desfășurarea acestor ateliere am ținut seama de înclinațiile și preocupărilor elevilor, de posibilitățile de realizare pe care le au ei, fără a fi supraîncărcați. Dacă aceste activități pleacă de la o bază motivațională, fondată pe pasiunile elevilor, ele reușesc să-i atragă și să-i mobilizeze. Se urmărește ca inițiativa, acțiunile variate și atractive să fie trăsături specifice ale muncii în atelier, învățătorul îndrumând cu tact, discreție și competență întreaga activitate. Astfel de activitate trebuie să fie pregnant interdisciplinară. Aceste ateliere capătă de fiecare dată o altă înfățișare. Uneori ne îmbracăm într-o anumită culoare și ne lăsăm imaginația condusă de aceasta către tarâmul ei. Ne prindem de mână cu tot ce ne oferă culoarea respectiva: obiecte, situații, sentimente. Alteori luăm cunoștința cu natura, cu fenomenele, transformările ce au loc în natură și le dăm o altă înfățișare. Până și matematica ne inspiră să intrăm în hora numerelor și să născocim o lume exactă, așa cum ne place nouă. Muzica ne însoțește mai mereu, dar uneori ne dă aripi să zburăm în locuri pe care nimeni nu și le-ar fi imaginat vreodată. Așa că, cuvintele se rostogolesc pe foaia de scris apoi se așază mulțumite că și-au găsit locul ce îl meritau. Fiecare creație este însoțită de fiecare dată de câte un desen, pentru că nimeni nu știe mai bine ca noi să aștearnă în culori și forme ceea ce noi am creat. Și la sfârșit, încercăm să capete formă, foșnet de hârtie și parfum de cerneală: ca să nu fie doar un vis ci o bucurie reală!

Astfel, am descoperit în fiecare copil, fie că avea sau nu pasiunea pentru a crea texte literare, un scriitor ascuns. Toate acestea sunt necesare pentru a-i apropia pe copii de opera artistică, să le deschida sufletele și să le îndrepte opțiunile către înțelegerea frumosului artistic, să le dezvolte capacitățile de receptare a operei artistice, dar să și capteze și integreze frumosul în viața și activitatea lor, creând valori noi. Lumea copilăriei este mai aproape de intuirea valorilor deoarece la

această vârstă copilul trăiește din plin într-un univers real – imaginativ din care valorile se desprind mai pregnant în esența lor. Astfel, valorile de cunoaștere sunt asociate cu adevărul, valorile etice cu binele și valorile estetice cu frumosul. Cei ce locuiesc în aceasta lume, lumea copilăriei, sunt deci primii chemați și cei mai receptivi în a absorbi și a consuma tot ceea ce le oferă ea. Copiii compun cu inocență și candoare, seriozitate și naivitate, creație și adevăr, pe care doar copilul la vârsta lui le poate cuprinde-n infinitul cunoașterii sale. În creațiile lor elevii au surprins frumusețile din jurul lor, întâmplări sau situații care au stârnit interesul și curiozitatea, sau care le-au declanșat emoții. Cel mai important e să știm noi, ca dascăli, a înțelege lumea copilului și a-i găsi locul în eterna lui cunoaștere. Jocul cuvintelor îl apropie de tot ce-l înconjoară, îi dă sentimentul colectivității, îl face mai puțin singur. Să încercăm a vedea copilul și dincolo de catalog, teste. Să-l educăm învățându-l să se autoeduce. Să se instruiască prin autoinstruire.

Bibliografie:

1. Cojocaru, C., Creativitate și inovație, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1975
2. Ionescu M., Radu I., ” Didactica modernă”, Ed. Dacia, Cluj Napoca, 2001